

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

«ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ»
Завідувач кафедри
д.е.н., професор
_____ Володимир ЗАЙЧЕНКО
«__» _____ 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

на тему:

**«Механізм державної підтримки розвитку бізнесу та його вдосконалення
(на прикладі Регіонального фонду підтримки підприємництва у
Кіровоградській області)»**

**«The mechanism of state support for business development and its
improvement»**

Виконав здобувач вищої освіти
2м курсу, групи ЕОБ-23м-1,4
ОПП «Економіка та організація бізнесу»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
_____ Шаповалов Д.В.
«__» _____ 2024 р.

Керівник роботи: д.е.н., професор
_____ Зайченко В.В.
«__» _____ 2024 р.

Рецензент: к.е.н., доцент
_____ Подплетній В.В.

м. Кропивницький

Центральноукраїнський національний технічний університет

Факультет Економічний

Кафедра Економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань Управління та адміністрування

Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма Економіка та організація бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри

(підпис)
д.е.н., проф. Володимир
ЗАЙЧЕНКО
(наук. ступінь, вч. звання, ім'я та прізвище)

« ___ » _____ 2024 року

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Шаповалова Дмитра Володимировича

(прізвище, ім'я та по-батькові)

1. Тема роботи «Механізм державної підтримки розвитку бізнесу та його вдосконалення (на прикладі Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області, м. Кропивницький)»

2. Керівник роботи Зайченко Володимир Васильович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту _____

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи Мета: дослідження механізму державної підтримки розвитку бізнесу, зокрема в контексті функціонування Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області, та розробка рекомендацій щодо вдосконалення цього механізму для підвищення ефективності підтримки малого та середнього бізнесу на регіональному рівні. Для вирішення поставленої мети необхідно розв'язати наступні завдання:

– розкрити сутність та значення державної підтримки для розвитку бізнесу;

– дослідити механізми державної підтримки для розвитку бізнесу;

– розглянути зарубіжний досвід державної підтримки бізнесу;

– охарактеризувати діяльність Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області;

– проаналізувати сучасний стан державної підтримки в Україні;

– здійснити оцінку програм та заходів, реалізованих фондом для підтримки підприємництва;

– визначити перспективи формування регіональних програм підтримки підприємництва в Кіровоградській області;

– використати зарубіжний досвід державної підтримки підприємництва в умовах реалізації державної підтримки підприємництва.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Пошук джерел інформації	вересень 2024	
2	Написання вступу та розділу 1 кваліфікаційної роботи	жовтень 2024	
3	Написання розділу 2 кваліфікаційної роботи	жовтень 2024	
4	Написання розділу 3 кваліфікаційної роботи	листопад 2024	
5	Написання висновків	листопад 2024	
6	Оформлення списку використаних джерел	грудень 2024	
7	Остаточне оформлення роботи та додатків	грудень 2024	
8	Перевірка на унікальність	грудень 2024	
9	Отримання відгуку наукового керівника та рецензії	грудень 2024	
10	Підготовка до захисту	грудень 2024	

Дата видачі завдання

«05» вересня 2024 р.

Керівник роботи _____
(підпис)

Зайченко В.В.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийняте до виконання

«05» вересня 2024 р.

Здобувач _____
(підпис)

Шаповалов Д.В.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Шаповалов Д.В. «Механізм державної підтримки розвитку бізнесу та його вдосконалення (на прикладі Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області)» Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за ОПП «Економіка та організація бізнесу» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» / Центральноукраїнський національний технічний університет. Кропивницький, 2024. 74 с.

В першому розділі роботи досліджувалися теоретичні засади механізму державної підтримки розвитку бізнесу. Проаналізовано поняття «державна підтримка», її принципи, складові механізму державної підтримки підприємництва. Розглянуто зарубіжний досвід підтримки бізнесу з боку держави. В другому розділі проаналізована діяльність Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області, оцінено програми та заходи, що реалізовані фондом для підтримки підприємництва. Проаналізовано стан державної підтримки в Україні. В третьому розділі обґрунтовані заходи, щодо впровадження зарубіжного досвіду державної підтримки підприємництва. Розглянуто перспективи формування регіональних програм підтримки підприємництва в Кіровоградській області.

Ключові слова: державна підтримка, підприємництво, гранти, субсидії, програми підтримки, інноваційні технології, малий та середній бізнес

ANOTATION

Shapovalov D.V. “Mechanism of state support for business development and its improvement (on the example of the Regional Entrepreneurship Support Fund in the Kirovohrad region)”. Qualifying work for the second (master's) level of higher education at the OPP "Economics and business organization" in the specialty 076 "Business and trade" / Central Ukrainian National Technical University. Kropyvnytskyi, 2024. 74 p.

The first section of the work examined the theoretical foundations of the mechanism of state support for business development. The concept of “state support”, its principles, and components of the mechanism of state support for entrepreneurship were analyzed. Foreign experience of business support from the state was considered. The second section analyzed the activities of the regional entrepreneurship support fund in the Kirovohrad region, evaluated the programs and measures implemented by the entrepreneurship support fund. The state of state support in Ukraine was analyzed. The third section substantiated measures to implement foreign experience in supporting state entrepreneurship. The prospects for the formation of regional programs to support entrepreneurship in the Kirovohrad region are considered.

Keywords: state support, entrepreneurship, grants, subsidies, support programs, innovative technologies, small and medium-sized businesses

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	7
1.1. Сутність та значення державної підтримки для розвитку бізнесу.....	7
1.2. Механізм державної підтримки підприємництва	11
1.3. Зарубіжний досвід державної підтримки бізнесу	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ НА ПРИКЛАДІ РЕГІОНАЛЬНОГО ФОНДУ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	35
2.1. Загальна характеристика Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області.....	35
2.2. Аналіз сучасного стану державної підтримки в Україні.....	42
2.3. Оцінка програм та заходів, реалізованих фондом для підтримки підприємництва	51
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	57
3.1. Впровадження зарубіжного досвіду державної підтримки підприємництва	57
3.2. Перспективи формування регіональних програм підтримки підприємництва в Кіровоградській області.....	61
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. В умовах сучасної економічної нестабільності, повномасштабної війни та постійних змін бізнес-середовища, роль державної підтримки стає надзвичайно важливою для забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Регіональний фонд підтримки підприємництва, зокрема в Кіровоградській області, виконують ключову роль у створенні сприятливих умов для розвитку бізнесу, надаючи фінансову, консультаційну та інші види підтримки. Водночас, незважаючи на численні державні ініціативи, існує ряд проблем у процесі надання підтримки підприємцям, що вимагає наукового осмислення та вдосконалення механізмів цього процесу для досягнення максимальної ефективності. Таким чином, дослідження механізмів державної підтримки є надзвичайно актуальним для підвищення ефективності підприємницької діяльності, сприяння економічному розвитку регіонів та покращення загального бізнес-клімату в Україні.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження механізму державної підтримки розвитку бізнесу, зокрема в контексті функціонування Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області, та розробка рекомендацій щодо вдосконалення цього механізму для підвищення ефективності підтримки малого та середнього бізнесу на регіональному рівні. Для вирішення поставленої мети необхідно розв'язати наступні завдання:

- розкрити сутність та значення державної підтримки для розвитку бізнесу;
- дослідити механізми державної підтримки для розвитку бізнесу;
- розглянути зарубіжний досвід державної підтримки бізнесу;
- охарактеризувати діяльність Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області;
- проаналізувати сучасний стан державної підтримки в Україні;
- здійснити оцінку програм та заходів, реалізованих фондом для підтримки підприємництва;

- визначити перспективи формування регіональних програм підтримки підприємництва в Кіровоградській області;
- використати зарубіжний досвід державної підтримки підприємництва в умовах реалізації державної підтримки підприємництва.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є механізм державної підтримки розвитку бізнесу в Україні, зокрема на регіональному рівні, а також діяльність Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області.

Предметом дослідження є функціонування, ефективність та проблеми механізму державної підтримки малого та середнього бізнесу в Кіровоградській області, а також можливості вдосконалення існуючої системи через аналіз роботи Регіонального фонду підтримки підприємництва.

Теоретичну основу дослідження складає комплексний аналіз та узагальнення наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів, а також матеріалів з науково-практичних конференцій і семінарів, публікацій у періодичних виданнях, звітної інформації з галузей менеджменту, маркетингу, стратегічного управління та економічної теорії, що висвітлюють питання державної підтримки бізнесу, конкурентоспроможності продукції, адаптації підприємств до кризових умов та формування стратегій розвитку, зокрема на прикладі Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області.

Методологічною основою дослідження послужило застосування методів: аналізу та синтезу, спостереження та моделювання, системного підходу, експертних оцінок, статистичної обробки інформації, коефіцієнтний метод, графічний метод.

Наукова новизна одержаних результатів Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які мають наукову новизну, полягають у наступному:

набуло подальшого розгляду:

- формування механізму державної підтримки розвитку бізнесу;

- впровадження зарубіжного досвіду щодо формування структурних елементів механізму державної підтримки розвитку бізнесу;
удосконалено:
- модель формування регіональних програм підтримки підприємництва в Кіровоградській області.

Практичне значення полягає в можливості використання отриманих результатів для вдосконалення механізму державної підтримки розвитку бізнесу в Україні, зокрема в контексті діяльності Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області. Розроблені рекомендації можуть бути застосовані для оптимізації існуючих програм підтримки малого та середнього бізнесу, покращення ефективності використання державних ресурсів та сприяння залученню додаткових інвестицій. Визначення ключових факторів, що впливають на успішність реалізації державних ініціатив, дозволить розробити стратегії, які відповідають сучасним вимогам і викликам, сприяючи стабільному розвитку підприємництва в регіоні та підвищенню його конкурентоспроможності.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи доповідалися на II Всеукраїнській науково-практичній конференції за темою «Проблеми і перспективи економічного розвитку в умовах модернізації процесів в Україні і світі» та були опубліковані в вигляді тез на тему: «Перспективи формування регіональних програм підтримки підприємництва в Кіровоградській області».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота виконана згідно з методичних рекомендацій до виконання та захисту випускних кваліфікаційних робіт. Випускна кваліфікаційна робота викладена на 74 сторінках комп'ютерного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота включає 15 рисунків, список використаних джерел налічує 48 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

1.1. Сутність та значення державної підтримки для розвитку бізнесу

Поняття державної підтримки як ключового елемента механізму державного регулювання економіки вперше з'явилося у ХХ столітті в рамках кейнсіанської економічної теорії. Так, у 1936 році Джон Мейнард Кейнс у своїй праці *"Загальна теорія зайнятості, відсотків і грошей"* обґрунтував необхідність активного втручання держави в економічні процеси з метою стабілізації циклічних криз і стимулювання розвитку пріоритетних галузей [1]. Ключовим положенням його теорії є твердження, що ринковий механізм не завжди здатний ефективно вирішувати проблеми економічних криз. Згідно з Кейнсом, активна роль держави в економіці має включати стимулювання сукупного попиту шляхом державних інвестицій в інфраструктуру, підтримки стратегічно важливих галузей і створення робочих місць. Особливу увагу приділялося необхідності фінансової підтримки секторів, які мають стратегічне значення, а також впровадженню програм для підтримки розвитку малого і середнього підприємництва (МСБ), що забезпечує сталий економічний розвиток.

Після завершення Другої світової війни ідея державної підтримки набула практичного втілення. Зокрема, план Маршалла (1948–1952) став яскравим прикладом масштабного використання пільгового фінансування, технологічної модернізації та підвищення конкурентоспроможності підприємств для відновлення економік європейських країн.

Розглядаючи історію впровадження державної підтримки в світі зазначимо, що у Сполучених Штатах Америки у 1953 році було створено Адміністрацію малого бізнесу (Small Business Administration, SBA), яка

займалася реалізацією програм пільгового кредитування, навчання, консультаційного супроводу та стимулювання експорту для суб'єктів малого і середнього підприємництва. Ці заходи сприяли підвищенню адаптивності та конкурентоспроможності малого бізнесу, особливо у пріоритетних секторах економіки.

В науковій літературі не існує єдиного визначення «державна підтримка».

Так, у звітах Світового банку державна підтримка визначається як фінансове або регуляторне сприяння, яке спрямоване на вирівнювання умов діяльності підприємств, підтримку соціально значущих секторів або створення додаткових стимулів для економічного зростання [2].

У звітах Організація економічного співробітництва та розвитку поняття державна підтримка визначає, як систему заходів, спрямованих на надання фінансових, консультативних або інфраструктурних ресурсів підприємствам або окремим галузям з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності та забезпечення стійкого розвитку [3].

В своїх наукових працях Джозеф Стігліц розглядає державну підтримку як «ключовий механізм, який держава використовує для корекції ринкових провалів, забезпечення соціальної рівності та стимулювання інноваційної активності в економіці» [4].

На думку І. Лукінова: «державна підтримка як сукупність економічних і адміністративних заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для розвитку пріоритетних галузей економіки та підприємництва в умовах ринкових трансформацій» [5].

А. Гальчинський у своїх працях пропонує визначення державної підтримки як «інструменту регулювання, що базується на фінансуванні, податкових пільгах, законодавчій і адміністративній підтримці для досягнення економічних і соціальних цілей держави» [6].

На думку українського економіста Б. Іванова «державна підтримка як інструмент економічного управління, що базується на стимулюванні

підприємств через фінансові, регуляторні та інформаційні заходи, спрямовані на підвищення їхньої конкурентоспроможності» [7].

У своїх дослідженнях В. Гєєць акцентує увагу на державній підтримці як важливому чиннику формування сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу. Він розглядає це поняття як «сукупність інструментів стимулювання економічної активності» [8].

За визначенням із підручника «Державне управління» (під ред. В. Авер'янова), «державна підтримка — це організаційно-правова діяльність держави, спрямована на стимулювання розвитку підприємництва та окремих секторів економіки через механізми субсидій, пільгового кредитування і регуляторних послаблень» [9].

Згідно законодавства поняття державної підтримки визначено в Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України» і визначається, як «сукупність заходів, спрямованих на стимулювання розвитку певних секторів економіки, створення умов для їхньої стійкості та забезпечення соціального захисту виробників» [10].

Отже, дані визначення підкреслюють багатогранність поняття «державна підтримка», його залежність від соціально-економічного контексту та ролі держави як активного учасника економічного процесу.

В Україні державна підтримка малого і середнього підприємництва (МСП) регламентується положеннями Конституції України та низкою нормативно-правових актів. Серед ключових документів слід виділити Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, а також закони України: «Про підприємництво», «Про державну підтримку малого підприємництва», «Про підприємства в Україні», «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва» та інші. Ці акти визначають засади регулювання, фінансової та інфраструктурної підтримки, а також створення сприятливих умов для функціонування та розвитку малого та середнього підприємництва.

З прийняттям в 2012 році закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» було чітко визначено

регламент надання державної підтримки/, правові та економічні аспекти державної політики в сфері підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу.

Згідно даного Закону «державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва та об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва включає фінансову, інформаційну, консультаційну підтримку, у тому числі підтримку у сфері інновацій, науки і промислового виробництва, підтримку суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність, підтримку у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу» [10].

Реформа децентралізації, яка спрямована на передачу значних повноважень від центральних органів влади до місцевих, створила нові можливості для підтримки малого і середнього підприємництва (МСП) на локальному та регіональному рівнях. Завдяки цій реформі територіальні громади отримали більше повноважень і ресурсів для вирішення питань соціально-економічного розвитку, включаючи створення сприятливих умов для підприємницької діяльності. Це підвищує значення розробки та реалізації ефективної політики підтримки МСП з урахуванням специфічних потреб та особливостей кожної громади.

На локальному рівні місцеві органи влади відіграють ключову роль у створенні бізнес-клімату, забезпеченні доступу до інфраструктури, організації навчальних програм для підприємців, а також сприянні розвитку мережі бізнес-інкубаторів і консультаційних центрів. Зокрема, громади мають можливість запроваджувати податкові стимули для залучення інвестицій, формувати програми фінансової підтримки для місцевих підприємців і забезпечувати участь МСП у виконанні регіональних проектів.

Крім того, децентралізація дозволяє територіальним громадам оперативно реагувати на виклики, які виникають у бізнес-середовищі, та адаптувати свої стратегії до потреб місцевої економіки. Наприклад, громади можуть стимулювати розвиток пріоритетних галузей, таких як сільське господарство, туризм, ремісництво чи інноваційні технології, залежно від потенціалу регіону.

Важливим аспектом є також залучення місцевих підприємців до співпраці з органами влади через механізми громадських слухань, обговорень та інших форм публічного діалогу. Це сприяє кращому врахуванню інтересів бізнесу у процесі прийняття рішень і формує довіру між підприємцями та владою.

Таким чином, успішна реалізація політики підтримки МСП на рівні територіальних громад не лише сприяє розвитку місцевого підприємництва, але й забезпечує економічну стабільність, підвищує рівень зайнятості населення та зменшує соціальну напруженість у громадах. Водночас ефективна взаємодія між громадами та центральними органами влади є необхідною умовою для досягнення гармонійного економічного розвитку на всіх рівнях.

1.2. Механізм державної підтримки підприємництва

Механізм державної підтримки підприємництва є багатокомпонентною системою, яка охоплює інструменти, методи, принципи, функції та організаційно-правові аспекти сприяння розвитку підприємницької діяльності. Його структура включає кілька ключових елементів, що зображені на рис.1.1.

Основною метою цього механізму є створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, зокрема через надання фінансових, консультаційних, інституційних та інформаційних ресурсів. Він сприяє покращенню підприємницького середовища шляхом впровадження політик, які орієнтовані на зниження адміністративних бар'єрів, спрощення процедур ліцензування та реєстрації підприємств, а також стимулювання інвестиційної активності.

Рис. 1.1 – Структура механізму державної підтримки підприємництва

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Мету та принципи державної підтримки підприємництва наочно показано на рис. 1.2 та рис. 1.3.

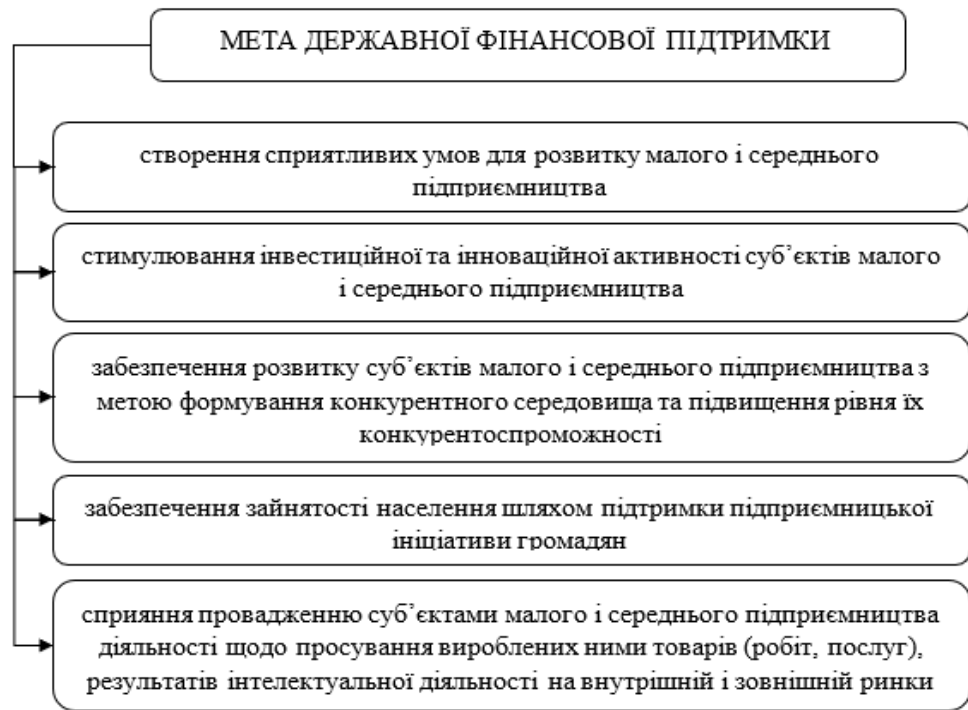

Рис. 1.2 – Мета державної підтримки бізнесу згідно законодавства України

Джерело: сформовано автором на основі [10]

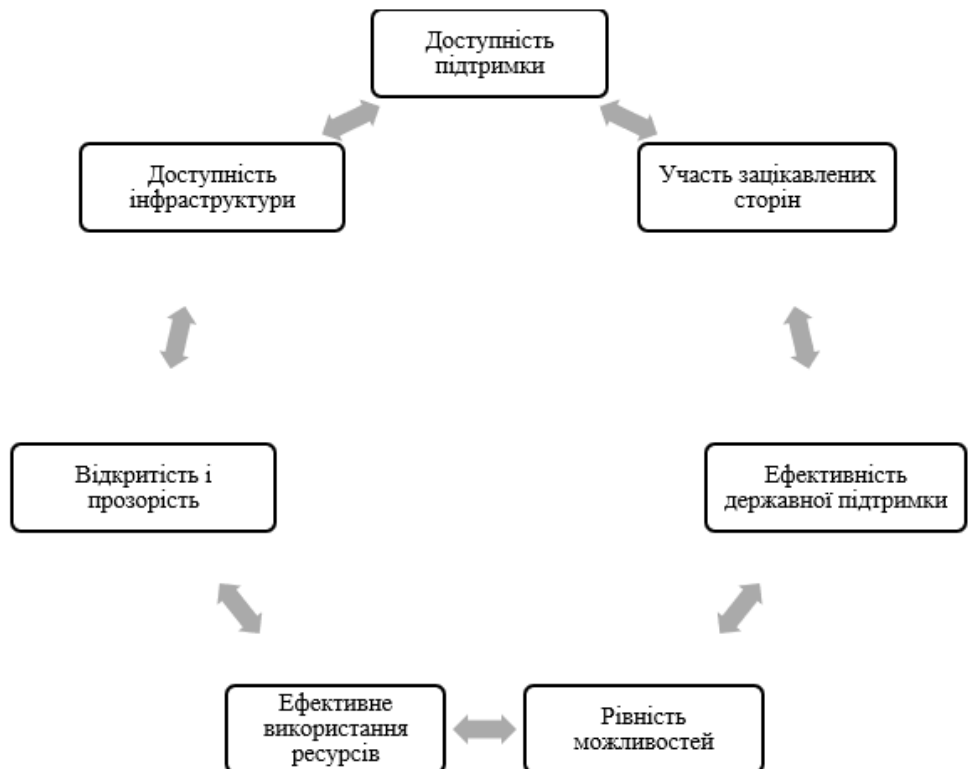

Рис. 1.3 – Принципи державної підтримки бізнесу згідно законодавства України

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Ці принципи спрямовані на створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього бізнесу в Україні, що є важливим чинником економічного зростання та соціальної стабільності.

Державна підтримка, особливо, малого і середнього підприємництва (МСП) є важливим елементом державної політики, спрямованої на стимулювання економічного зростання, створення робочих місць та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. У межах цієї підтримки пріоритетними напрямками визначеними законодавством виступають:

По-перше, удосконалення порядку ведення обліку для цілей оподаткування, що передбачає спрощення процедур звітності та гармонізацію облікових вимог. Такі заходи сприяють зниженню адміністративного навантаження на підприємців, забезпечуючи прозорість і ефективність їхньої взаємодії з податковими органами.

По-друге, запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, орієнтованої на суб'єктів МСП, які відповідають встановленим критеріям. Ця система створює сприятливі умови для підприємництва, зменшуючи фінансові та часові витрати на адміністрування.

Третім важливим напрямом є залучення МСП до виконання державних програм, включаючи участь у науково-технічних, соціально-економічних проектах та забезпеченні державних потреб. Це дозволяє інтегрувати бізнес у стратегічні процеси розвитку економіки, підвищуючи його роль у вирішенні соціальних і економічних завдань.

Також вагоме значення має фінансова підтримка, яка реалізується через програми кредитування, надання державних гарантій і компенсації відсоткових ставок за кредитами. Ці інструменти забезпечують доступ до фінансових ресурсів, необхідних для розширення бізнесу та реалізації інвестиційних проектів.

Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва є ще одним ключовим аспектом. Формування мережі бізнес-інкубаторів, консультаційних

центрів та інноваційних платформ створює умови для сталого розвитку МСП, підвищуючи їхню адаптивність до ринкових змін.

Гарантування прав суб'єктів МСП через забезпечення законодавчого захисту та прозорості державного нагляду є невід'ємною складовою підтримки. Це сприяє зміцненню довіри бізнесу до державних інституцій та мінімізації ризиків зловживань.

Додатково, спрощення дозвільних процедур дозволяє зменшити часові та адміністративні витрати, пов'язані із започаткуванням і веденням бізнесу, що в свою чергу покращує діловий клімат.

Підготовка та підвищення кваліфікації кадрів також є важливим завданням. Освітні програми, орієнтовані на підприємців, сприяють розвитку необхідних професійних компетенцій та підвищенню ефективності управління підприємствами.

Останній, але не менш важливий напрям – це впровадження інноваційних технологій. Стимулювання їхнього використання сприяє зростанню продуктивності праці, покращенню якості продукції та підвищенню конкурентоспроможності підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Усі ці заходи реалізуються через ефективну координацію на державному, регіональному та місцевому рівнях, що забезпечує створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва і сприяє економічній стабільності країни [10].

Наступні елементом механізму державної підтримки підприємництва є низка важливих функцій, спрямованих на створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього бізнесу, а саме:

1. Регулююча функція – забезпечує створення правових умов для діяльності підприємств, сприяє спрощенню процедур державного регулювання та дозвільної системи.

2. Стимулююча функція – реалізується через економічні механізми (гранти, субсидії, пільгові кредити), які стимулюють підприємців до інноваційної діяльності та розширення бізнесу.

3. Контрольна функція – спрямована на дотримання правил чесної конкуренції, запобігання правопорушенням у сфері підприємництва та забезпечення соціальної відповідальності.

4. Фінансова підтримка – включає державні програми мікрофінансування, компенсацію частини витрат на кредити та надання державних гарантій.

5. Освітня та інформаційна функція – сприяє підвищенню обізнаності підприємців через освітні програми, тренінги та консультаційні послуги.

6. Інфраструктурна функція – передбачає створення технопарків, бізнес-інкубаторів, кластерів, що допомагають підприємствам інтегруватися в ринок та отримувати доступ до ресурсів.

Дані функції є основою для комплексної державної політики підтримки підприємництва, яка орієнтована на підвищення конкурентоспроможності національної економіки та забезпечення стійкого розвитку малого і середнього бізнесу [10, 11, 12].

Державна підтримка підприємництва ґрунтується на системі методів, спрямованих на створення сприятливих умов для функціонування бізнесу і являються складовим елементом підтримки підприємництва. До основних методів належать:

1 Фінансово-кредитні методи: надання субсидій, грантів, державних гарантій, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами.

2 Податкові стимули: запровадження пільг, зменшення податкового навантаження, спрощення обліку та звітності.

3 Інфраструктурна підтримка: створення бізнес-інкубаторів, технопарків, кластерів для сприяння інноваціям.

4 Правове забезпечення: спрощення дозвільних процедур, захист прав підприємців, зменшення адміністративного тиску.

5 Інформаційно-консультаційні методи: підвищення кваліфікації підприємців, доступ до консультацій та експертної допомоги.

З вище викладеного зазначимо, що методи є інструментами реалізації державної політики у сфері підтримки підприємництва, сприяючи забезпеченню конкурентоспроможності бізнесу та економічного розвитку [10, 12].

Державна підтримка підприємництва в Україні розподіляється за видами на фінансові, організаційні, правові та інші форми впливу, які сприяють розвитку суб'єктів підприємницької діяльності. Розглянемо детальніше на рис. 1.4:

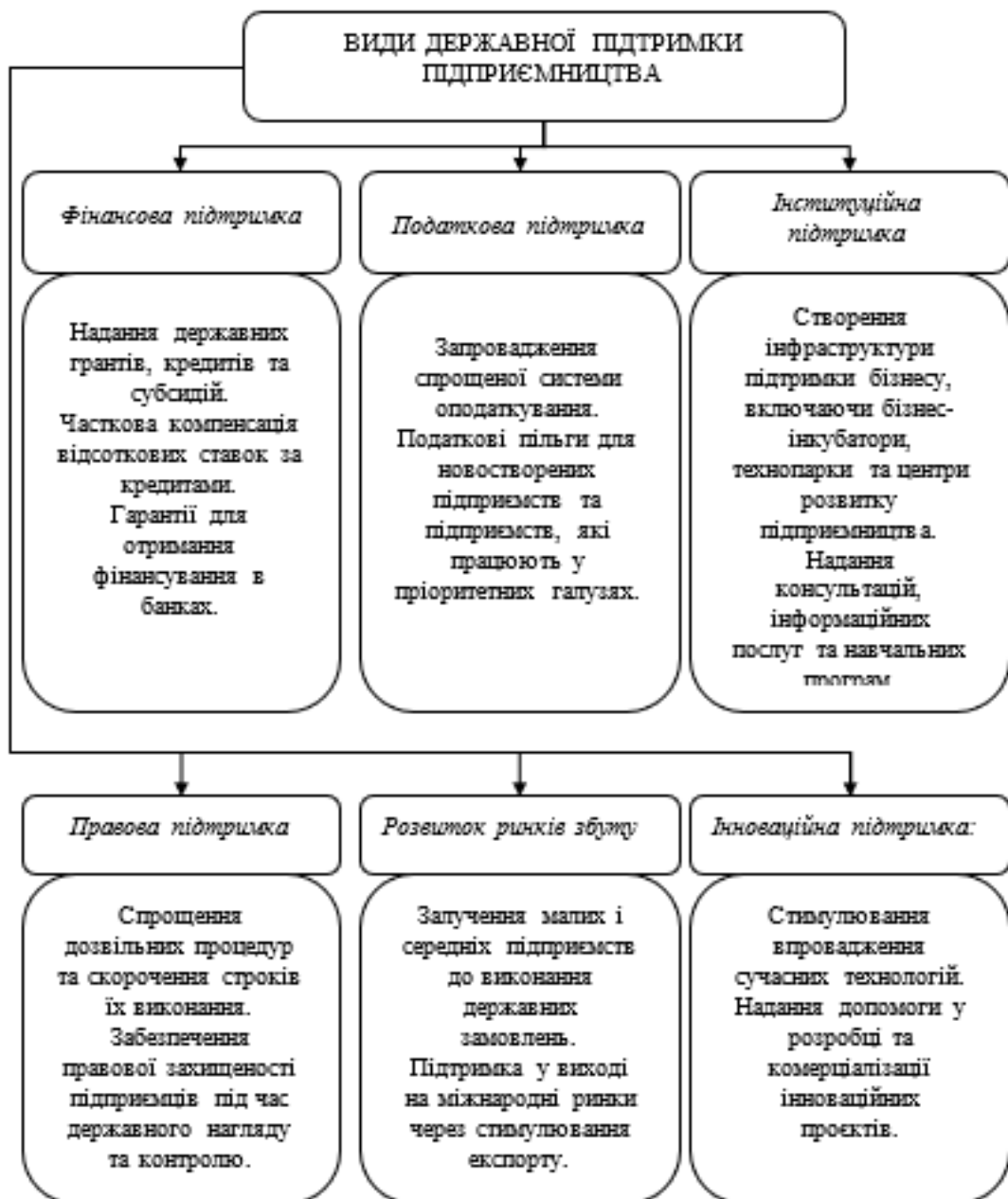

Рис. 1.4 – Види державної підтримки підприємництва

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Всі види підтримки передбачені як національними, так і регіональними програмами розвитку підприємництва, що відповідають Закону України «Про державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» та іншими нормативно-правовими актами [10, 13, 14]

Досліджуючи механізм підтримки підприємництва, розглянемо форми, які тісно пов'язані з видами. Вони охоплюють різноманітні заходи, спрямовані на стимулювання розвитку бізнесу, покращення економічних умов та забезпечення конкурентоспроможності. Серед основних форм державної підтримки можна виділити:

1. Фінансова підтримка, що включає надання субсидій, грантів, кредитів із пільговими умовами, а також компенсація відсоткових ставок за кредитами. Цей напрямок включає також зниження облікової ставки Національного банку.
2. Податкові пільги впровадженням спрощених систем оподаткування для малого бізнесу, звільнення від певних податків або зменшення їхнього рівня для стратегічних галузей.
3. Інфраструктурна підтримка проявляється в створенні бізнес-інкубаторів, технологічних парків, центрів розвитку підприємництва, а також забезпечення доступу до державних і приватних ресурсів.
4. Консультаційна підтримка - надання юридичних, економічних та інформаційних послуг, організація тренінгів і семінарів для підприємців.
5. Підтримка в експорті в розрізі державної підтримки проявляється в вигляді допомоги у виході на міжнародні ринки через участь у торгових виставках, програмах експорту та грантовій підтримці.
6. Адміністративна підтримка спрощення дозвільних процедур, скорочення строків реєстрації бізнесу, мінімізація бюрократичних бар'єрів [10, 15].
7. В Україні для підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва (МСП) використовується широкий інструментарій, який спрямований на стимулювання їхнього розвитку та підвищення

конкурентоспроможності. Одним із ключових напрямів є фінансова підтримка, зокрема через програми кредитування, такі як «Доступні кредити 5-7-9%», що забезпечують підприємцям доступ до пільгових позик із компенсацією відсоткової ставки. Крім того, держава надає компенсацію частини витрат на обладнання для модернізації виробництва та впровадження нових технологій, а також надає державні гарантії для полегшення отримання позик [16].

Податкова підтримка відіграє важливу роль у розвитку МСП завдяки спрощеній системі оподаткування, яка дозволяє підприємцям сплачувати єдиний податок, знижуючи адміністративний тягар. Для новостворених підприємств можуть надаватися податкові канікули або інші пільги, що стимулюють їх зростання.

Держава також сприяє розвитку малого бізнесу через освітні та консультаційні програми, які включають тренінги, семінари та вебінари для підвищення кваліфікації підприємців. Консультаційні центри допомагають підприємцям у розробці бізнес-планів, отриманні необхідних дозволів та веденні бухгалтерії. Створення бізнес-інкубаторів та акселераторів забезпечує підтримку стартапів на ранніх етапах їх діяльності, а розвиток індустріальних парків і готової інфраструктури допомагає підприємствам оптимізувати витрати та час на розгортання бізнесу.

Особливе значення має підтримка експорту, що реалізується через торгові місії, державні програми та діяльність Експортно-кредитного агентства, яке сприяє фінансуванню та страхуванню експортних операцій. Додаткову підтримку надають міжнародні організації та грантові програми, зокрема проекти Європейського Союзу, Світового банку та ЄБРР, які спрямовані на розвиток підприємницької діяльності та підвищення стандартів ведення бізнесу.

Інфраструктурна та цифрова підтримка також є важливою складовою державної політики. Платформи електронного урядування, такі як «Дія.Бізнес», забезпечують підприємцям доступ до необхідних послуг та ресурсів онлайн, що спрощує подачу заявок та отримання фінансової допомоги [17].

Попри наявність значного інструментарію, розвиток МСП в Україні все ще стикається з певними викликами, такими як бюрократичні перепони, обмежений доступ до фінансових ресурсів у регіонах та недостатня обізнаність підприємців про доступні програми підтримки. Для подолання цих викликів держава продовжує вдосконалювати існуючі механізми, спрощувати процедури, залучати міжнародну допомогу та діджиталізувати процеси. Усе це сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку малого та середнього підприємництва та стимулює економічне зростання країни.

На сучасному етапі заходи державної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва здійснюються шляхом реалізації програм національного та міжнародного рівнів. Програми співпраці з міжнародними організаціями, зокрема в рамках міждержавної технічної допомоги, відіграють ключову роль у розвитку бізнесу та підвищенні його конкурентоспроможності.

Однією з важливих програм є «Fit for Partnership with Germany», спрямована на вдосконалення професійних компетенцій українських підприємців та менеджерів [18]. Програма надає можливість підвищити кваліфікацію у сфері ведення бізнесу, налагодити ділові контакти з іноземними партнерами, зокрема німецькими, а також сприяє виходу українських підприємств на міжнародні ринки. Важливим компонентом є економічна кооперація у сферах виробництва продуктів харчування, енергоефективності, екологічної утилізації відходів, Industry 4.0 та охорони здоров'я [19].

Іншою ініціативою є «Unlimit Ukraine by EBA», яка передбачає підтримку розвитку малого українського бізнесу. Програма відкриває можливості для професійного навчання, розширення мережі контактів та отримання консультаційної підтримки для підприємців.

Значну роль у стимулюванні розвитку МСП відіграє ініціатива Європейського Союзу EU4Business, яка сприяє ефективній реалізації потенціалу МСП у шести країнах Східного партнерства. Також програма EU SURE (EU Support to Ukraine to Re-launch the Economy) забезпечує діяльність центрів

розвитку бізнесу у 15 областях України, де надається консультаційна допомога малим і середнім підприємствам [20].

Фінансова підтримка МСП реалізується через міжнародні кредитні лінії, зокрема за допомогою Німецько-українського фонду (НУФ). Фонд співпрацює з українськими банками-партнерами, такими як Мегабанк, Укргазбанк та Ощадбанк, з метою подальшого кредитування підприємств для здійснення інвестицій у основний та обіговий капітал. НУФ діє як фінансова установа «другого рівня», забезпечуючи доступ до необхідних фінансових ресурсів.

На регіональному рівні підтримка МСП зосереджується на реалізації програм, що включають часткове відшкодування кредитів, компенсацію відсоткових ставок за залученими позиками та розвиток інфраструктури підтримки бізнесу. Прикладами таких ініціатив є програми Полтавської, Івано-Франківської, Рівненської та Сумської областей, які сприяють створенню робочих місць та стимулюванню інвестиційної діяльності.

Загалом програми підтримки МСП є багатограними та охоплюють ключові напрями фінансово-бюджетної, організаційної та правової підтримки. Це включає кредитно-грошову політику, інвестиційні ресурси, сприяння доступу до державних замовлень, технічне та інформаційне забезпечення, а також удосконалення нормативно-правової бази, спрощення систем реєстрації та ліцензування підприємницької діяльності.

1.3. Зарубіжний досвід державної підтримки бізнесу

Найпотужнішу державну підтримку розвитку підприємництва надають країни з розвинутою економікою та ефективними механізмами регулювання бізнес-середовища. До таких країн належать Сполучені Штати Америки (США), Велика Британія, Південна Корея, Німеччина, Франція, Китай, Канада, Японія.

США традиційно вважаються однією з найсприятливіших країн для розвитку підприємництва. Державна підтримка включає податкові пільги для

малого бізнесу, програми кредитування через Адміністрацію малого бізнесу США (SBA), а також численні грантові програми для стартапів і технологічних компаній. Значна увага приділяється інноваціям та розвитку малого бізнесу в наукомістких галузях.

Ключовою інституцією, що відповідає за підтримку малого бізнесу в США, є Адміністрація малого бізнесу США (Small Business Administration, SBA). SBA відіграє центральну роль у створенні політики розвитку підприємництва, сприяє доступу підприємців до фінансових ресурсів, а також забезпечує консультування та навчання.

Основні функції Адміністрації малого бізнесу США (SBA) полягають у забезпеченні фінансування та кредитування підприємців, грантової підтримки та субсидій, а також у наданні консультаційних послуг.

Фінансова підтримка підприємництва в США охоплює широкий спектр інструментів, спрямованих на стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. Одним із основних механізмів є кредитні програми, в яких ключову роль відіграє Адміністрація малого бізнесу США (SBA), що виступає гарантом за кредитами для підприємців. Це дозволяє малим підприємствам отримувати фінансування на пільгових умовах, зокрема через програми 7(a) і 504, а також через Microloan Program, яка орієнтована на мікробізнес, що потребує невеликих кредитів для розвитку.

Державна підтримка також включає податкові стимули, які сприяють підприємницькій активності. Уряд США надає податкові пільги для підприємців, що інвестують у науково-дослідну діяльність або створюють нові робочі місця. Одним із важливих інструментів є програма R&D Tax Credit, яка стимулює інновації шляхом компенсації частини витрат на дослідження та розробки. Додатково, передбачені податкові преференції для підприємств, що функціонують у сільській місцевості або економічно відсталих регіонах, що також підтримує регіональний розвиток.

Важливою частиною підтримки підприємництва є інвестиційні програми. Зокрема, Фонд венчурного капіталу при SBA, Small Business Investment Company

(SBIC), надає фінансування для стартапів та малих підприємств, які орієнтовані на інноваційні технології.

Особливу увагу в США приділяють підтримці інноваційного підприємництва. Програми SBIR (Small Business Innovation Research) та STTR (Small Business Technology Transfer) є прикладами успішної взаємодії між державними установами, науковими організаціями та бізнесом. Ці програми сприяють комерціалізації наукових розробок, що дозволяє малим підприємствам виводити нові технології на ринок. Окрім того, в рамках підтримки Індустрії 4.0, уряд США активно стимулює цифровізацію бізнес-процесів, впровадження штучного інтелекту, автоматизацію виробництва та розвиток екологічно сталих технологій. Ці ініціативи забезпечують конкурентоспроможність американського бізнесу на світовому ринку та сприяють його адаптації до нових економічних реалій [21].

Держава активно інвестує в розвиток інфраструктури для підтримки підприємництва. Важливим елементом є створення інкубаторів, акселераторів та інноваційних хабів, що допомагають стартапам розвиватися, отримувати доступ до фінансування та ринків.

Програми навчання та професійного розвитку, які реалізуються SBA та іншими організаціями, спрямовані на підвищення кваліфікації менеджерів, поліпшення навичок управління та ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Таким чином, державна підтримка підприємництва в США є багатовекторною та системною. Завдяки розвиненій інфраструктурі, фінансовим стимулам та орієнтації на інновації, США забезпечують високий рівень розвитку малого та середнього бізнесу, що сприяє економічному зростанню країни та її глобальній конкурентоспроможності [22].

Так, як і США, Велика Британія є одним із провідних прикладів успішної реалізації державної політики підтримки підприємництва завдяки розвиненій системі фінансової, регуляторної та інституційної підтримки.

Велика Британія надає потужну підтримку підприємцям через програми доступу до фінансування, зокрема державні субсидії та кредитні лінії. Важливою

є програма Start-Up Loans, що надає доступ до кредитування для стартапів і малого бізнесу. Також діють схеми податкових пільг, підтримка досліджень і розробок (R&D Tax Credits) та консультаційна допомога для підприємців.

У Великій Британії ключову роль у підтримці підприємництва відіграють державні установи, агентства та міністерства. Серед найважливіших інституцій можна виділити: Міністерство бізнесу, енергетики та промислової стратегії (Department for Business, Energy and Industrial Strategy, BEIS), Британський банк бізнесу (British Business Bank, BBB), мережа Growth Hubs, а також діє низка організацій, що займаються навчанням, консультуванням і розвитком інфраструктури для МСБ, зокрема Federation of Small Businesses (FSB) та Local Enterprise Partnerships (LEPs).

Фінансова підтримка підприємництва у Великій Британії, як і в США, реалізується через різноманітні механізми, спрямовані на стимулювання підприємницької діяльності та інновацій. Одним із основних інструментів є програми кредитування, що здійснюються за участю British Business Bank. Серед таких програм виділяється Enterprise Finance Guarantee (EFG), яка надає державні гарантії для кредитів, виданих малим підприємствам, що дозволяє знижувати ризики для кредиторів і полегшувати доступ підприємців до фінансування. Програма Start Up Loans, орієнтована на підтримку підприємців-початківців, пропонує позики з низькими відсотковими ставками та менторську підтримку, що сприяє успішному старту нових бізнесів.

Крім того, у Великій Британії значну увагу приділяють підтримці інноваційних підприємств через грантові програми. Одна з найбільш значущих ініціатив – Innovate UK, яка фінансується державою та сприяє впровадженню науково-дослідних розробок у виробництво. Ці гранти надаються стартапам та малим і середнім підприємствам у таких сферах, як технології, охорона здоров'я, екологія та цифровізація [23].

Важливим елементом державної підтримки є також система податкових стимулів. Програма R&D Tax Credits надає податкові пільги бізнесу, що інвестує в науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, що мотивує підприємців

до інновацій та розвитку нових технологій. Крім того, уряд Великої Британії здійснює зниження ставки корпоративного податку для малих підприємств, що спрощує їх фінансову діяльність та створює сприятливі умови для реінвестування прибутку в подальший розвиток бізнесу [24].

Одним із пріоритетних напрямів державної політики Великої Британії є розвиток інноваційного підприємництва. Програми, такі як Innovate UK та Catapult Centres, орієнтовані на впровадження передових технологій у різних секторах економіки, зокрема в індустрії 4.0, енергоефективності, охороні здоров'я та цифрових технологіях.

Також держава стимулює інвестиції у венчурний капітал для стартапів через програми Enterprise Investment Scheme (EIS) та Seed Enterprise Investment Scheme (SEIS), що надають податкові пільги інвесторам, які підтримують інноваційні підприємства.

Велика Британія має розгалужену мережу бізнес-інкубаторів, акселераторів та регіональних центрів розвитку підприємництва. Growth Hubs, які функціонують у кожному регіоні країни, забезпечують підприємцям доступ до інформації, навчальних програм та консультаційних послуг. Розвиток цифрової інфраструктури та підтримка цифрової трансформації є ще одним важливим елементом державної політики. Програма Digital Growth Programme надає підтримку підприємствам у впровадженні цифрових рішень для підвищення їхньої продуктивності [23].

Державна підтримка підприємництва у Великій Британії є системною та орієнтованою на стратегічний розвиток малого і середнього бізнесу. Завдяки ефективному поєднанню фінансових стимулів, інфраструктурної підтримки та сприятливого регуляторного середовища, Велика Британія створює умови для стабільного розвитку підприємництва та його інтеграції у глобальну економіку.

Південна Корея є одним із лідерів у впровадженні ефективних механізмів державної підтримки підприємництва. Завдяки продуманій політиці підтримки малого та середнього бізнесу (МСБ), ця країна досягла значних успіхів у розвитку інноваційного та технологічного підприємництва, підвищенні його

конкурентоспроможності на світовому ринку та забезпеченні стійкого економічного зростання. Південна Корея активно підтримує малий та середній бізнес (МСБ), особливо у сфері технологій та інновацій. Значні інвестиції спрямовуються на створення інноваційних кластерів і технологічних парків, які забезпечують підтримку стартапам. Корейський уряд пропонує субсидії, гранти та пільгові кредити для підприємців у ключових секторах економіки, таких як технології, енергетика та зелена економіка.

Державна підтримка підприємництва у Південній Кореї реалізується через розгалужену систему державних установ, агентств та спеціалізованих програм. Головними органами, що відповідають за розробку та впровадження політик підтримки бізнесу, є Міністерство малого та середнього бізнесу і стартапів (Ministry of SMEs and Startups, MSS), Корейська адміністрація малого і середнього бізнесу (Small and Medium Business Administration, SMBA), Корейський інститут розвитку підприємництва та малого бізнесу (Korea Small Business Institute, KOSBI), Корейський банк розвитку (Korea Development Bank, KDB) та інші державні фінансові установи забезпечують доступ підприємців до кредитування та інвестиційних ресурсів.

Одним із основних механізмів державної підтримки є надання державних кредитів та субсидій, що дозволяє малим підприємствам отримувати доступ до дешевих кредитних ресурсів через державні банки та фінансові установи. Важливу роль у цьому відіграють такі організації, як Korea Credit Guarantee Fund (KODIT) та Korea Technology Finance Corporation (KIBO), які надають гарантії для кредитів, що стимулює банківські установи до фінансування підприємств [25].

Окрім кредитування, значна частина фінансової підтримки спрямовується на розвиток стартапів та інноваційних підприємств. Програми, як-от Tech Incubator Program for Startups (TIPS), надають інвестиції, менторську підтримку та технологічну інфраструктуру для підприємців на ранніх етапах їхнього розвитку, що забезпечує сприятливе середовище для інновацій та стартапів [26].

Важливим аспектом підтримки є також застосування податкових стимулів. Південна Корея активно використовує податкові пільги для стимулювання інвестицій у дослідження та розробки, технологічне переоснащення виробництва, а також створення нових робочих місць, що сприяє загальному економічному розвитку країни.

Особливу увагу Південна Корея приділяє підтримці інноваційного підприємництва, що є основою економічного зростання країни. Для цього уряд активно стимулює розвиток наукових досліджень та технологічних інновацій через створення технологічних інкубаторів, що надають стартапам доступ до необхідних технологій, обладнання, фінансування та експертного консультування. Однією з найбільш успішних ініціатив є модель «Індустрія 4.0», яка спрямована на цифрову трансформацію бізнес-процесів у малих та середніх підприємствах шляхом впровадження інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, робототехніка та Інтернет речей (IoT).

Держава інвестує у створення сучасної цифрової інфраструктури, що полегшує розвиток підприємництва. Програми з впровадження цифрових технологій допомагають малим підприємствам підвищувати продуктивність, оптимізувати бізнес-процеси та виходити на глобальні ринки.

Південна Корея приділяє значну увагу підвищенню професійної кваліфікації підприємців та менеджерів МСБ. Державні програми навчання та бізнес-інкубатори забезпечують розвиток підприємницьких навичок, підготовку у сфері маркетингу, фінансів, управління інноваціями та зовнішньоекономічної діяльності.

Південна Корея демонструє унікальну модель державної підтримки підприємництва, яка поєднує фінансові стимули, інноваційну інфраструктуру, податкові пільги та експортну підтримку. Завдяки системному підходу та орієнтації на розвиток технологій, Південна Корея створила сприятливі умови для сталого розвитку малого і середнього бізнесу, забезпечуючи його внесок у глобальну економіку та економічне зростання країни [27].

Німеччина є однією з провідних країн світу, що демонструє ефективну модель державної підтримки бізнесу. Політика підтримки підприємництва у Німеччині спрямована на створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності, стимулювання інновацій, залучення інвестицій та забезпечення стійкого економічного зростання.

У Німеччині підтримка підприємництва здійснюється через державні програми кредитування (KfW Bank), надання грантів та субсидій для малого та середнього бізнесу. Особлива увага приділяється підприємствам, які інвестують у інноваційні технології, екологічну стійкість та розвиток робочої сили. Програма «Fit for Partnership with Germany» є прикладом міжнародної економічної кооперації, що стимулює вихід МСБ на світові ринки.

Державна підтримка підприємництва у Німеччині реалізується через чітко структуровану систему державних і недержавних організацій, які взаємодіють для досягнення спільної мети — створення конкурентоспроможного середовища для підприємництва є Федеральне міністерство економіки та захисту клімату (BMWK), Німецький банк розвитку (KfW), торгово-промислові палати (ІНК) та ремісничі палати та агентства економічного розвитку на федеральному та регіональному рівнях [28].

Державна підтримка малого та середнього бізнесу в Німеччині реалізується через широкий спектр фінансових та інноваційних інструментів, що сприяють доступу підприємців до капіталу та стимулюють розвиток інновацій. Однією з основних форм є кредитування, яке надається через Німецький банк розвитку KfW, що забезпечує пільгові умови для підприємців, стартапів та інноваційних проєктів. Програми KfW, такі як StartGeld і ERP-Gründerkredit, орієнтовані на надання стартового капіталу для новостворених підприємств, з низькими відсотковими ставками та тривалими термінами погашення, що створює сприятливі умови для їхнього становлення [29], [30].

Крім того, важливою складовою державної підтримки є гранти та субсидії, що надаються для підприємств, які займаються інноваційними розробками, енергоефективними технологіями та цифровізацією. Програми, такі як ZIM

(Zentrales Innovationsprogramm Mittelstand), фінансують інноваційні проєкти малих і середніх підприємств, що сприяє їхньому технічному та технологічному розвитку.

Також, держава застосовує податкові пільги для стимулювання підприємницької активності, зокрема на інвестиції в науково-дослідні роботи, технологічне обладнання та створення нових робочих місць, що створює додаткові можливості для розвитку підприємств у країні.

Важливою частиною державної підтримки є стимулювання інноваційного розвитку. Німеччина активно підтримує стартапи через різноманітні програми, такі як EXIST та High-Tech Gründerfonds (HTGF), що забезпечують підприємцям доступ до фінансування, менторської підтримки та технологічної інфраструктури. Ці ініціативи сприяють становленню нових технологічних підприємств, що мають потенціал для розвитку на міжнародних ринках [31].

Німеччина також активно підтримує цифровізацію бізнесу. Програми, такі як Digital Jetzt, надають фінансову підтримку для впровадження цифрових технологій, що підвищують конкурентоспроможність підприємств на глобальному ринку.

Програми Німецьких зовнішньоторговельних палат (АНК) забезпечують допомогу підприємцям у просуванні продукції на міжнародні ринки, пошуку іноземних партнерів та наданні інформації щодо зовнішніх ринків, що є важливим фактором для підприємств, орієнтованих на експорт.

Система професійної освіти та консультування також є складовою державної підтримки підприємництва. Державні програми надають кваліфіковану підготовку кадрів, що мають необхідні навички для ведення бізнесу. Торгово-промислові палати (ІНК) надають консультаційні послуги підприємцям з питань фінансування, управління, оподаткування та експорту, що допомагає підприємствам ефективно функціонувати в умовах змінного економічного середовища.

Державна підтримка підприємництва у Німеччині є зразковою завдяки інтегрованому підходу, що включає фінансові інструменти, інноваційну

інфраструктуру, освітні програми та експортне стимулювання. Високий рівень координації між державними установами, фінансовими інституціями та приватним сектором створює сприятливі умови для розвитку підприємництва та забезпечує стабільність німецької економіки у глобальному вимірі.

Державна підтримка підприємництва у Франції є важливим фактором стимулювання економічного зростання, інновацій та стійкого розвитку. Французький уряд сприяє підприємству через податкові стимули, фінансування стартапів та спрощення процедур реєстрації. Одним із ключових механізмів є програма Bpifrance, яка забезпечує підприємства фінансуванням для розвитку технологій та виходу на міжнародні ринки. Через Національний інвестиційний банк (Bpifrance) надаються кредити, венчурний капітал і державні гарантії, що сприяє розвитку малих і середніх підприємств [32].

Податкове стимулювання є ще одним важливим аспектом державної підтримки підприємництва у Франції. Так, податковий кредит на дослідження і розробки (CIR) дозволяє компаніям відшкодувати значну частину витрат на науково-дослідні роботи. Ця ініціатива сприяє інноваційному розвитку підприємств та підвищенню їх конкурентоспроможності. Також передбачені програми зниження податку на прибуток для нових підприємств, а також для тих, хто інвестує в інновації.

Стимулювання інновацій є важливою складовою державної підтримки підприємництва у Франції. Програма «La French Tech», яка спрямована на розвиток технологічних стартапів, має велике значення для підтримки інноваційних підприємств. Завдяки цій програмі підприємці отримують не тільки гранти та інвестиції, а й доступ до спеціальних економічних зон та бізнес-інкубаторів, що сприяє розвитку технологій і виходу на міжнародні ринки [33].

Також уряд надає можливості підвищення кваліфікації через навчальні програми та курси, зокрема через Національний інститут з розвитку малого і середнього бізнесу (INPI). Інфраструктурна підтримка, включаючи створення спеціальних економічних зон та бізнес-інкубаторів, доповнюється активною

державною підтримкою експорту через агентства, такі як Business France, що сприяють виходу французьких компаній на міжнародні ринки.

Отже, державна підтримка підприємництва у Франції є багатогранною і включає як фінансові, так і нефінансові інструменти. Така підтримка допомагає забезпечити стійкий розвиток економіки, стимулювати інновації та підвищити конкурентоспроможність французьких компаній на міжнародній арені.

Державна підтримка підприємництва в Китаї є стратегічним інструментом, що відіграє вирішальну роль у забезпеченні економічного зростання, технологічного розвитку та інноваційної трансформації країни. Китайський уряд активно впроваджує політики, спрямовані на розвиток підприємницької діяльності, зокрема малого та середнього бізнесу, стартапів та інноваційних підприємств, що відповідають ключовим пріоритетам стратегії економічного розвитку.

Державна підтримка підприємництва в Китаї є ключовим фактором економічного зростання, технологічного розвитку та інноваційної трансформації. Китай активно стимулює розвиток малого та середнього бізнесу, особливо у високотехнологічних секторах, через податкові пільги, державні гранти та пільгове кредитування. Особливий акцент робиться на підтримці цифрової економіки та інноваційних стартапів за допомогою державних інкубаторів і фондів.

Фінансова підтримка підприємництва здійснюється через державні банки, зокрема Китайський банк розвитку, та фонди для стартапів, які надають доступ до венчурного капіталу і мікрокредитування. Податкова політика пропонує пільги для підприємств у галузях технологій, зеленої енергетики та штучного інтелекту.

Інноваційні програми, такі як «Made in China 2025» і «China Standards 2035», спрямовані на розвиток високих технологій, біотехнологій і нових матеріалів. Уряд розвиває інноваційні парки та кластери для підприємців, що забезпечує доступ до наукових ресурсів і фінансової підтримки [34].

Окремо слід відзначити політику підтримки цифрової трансформації бізнесу в Китаї. Програма "Інтернет+" стимулює впровадження цифрових технологій у виробничі процеси та управління, що дозволяє малим і середнім підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку. Держава активно інвестує в розвиток цифрових платформ, електронної комерції та інтернет-послуг, створюючи підприємцям можливості для масштабування бізнесу через використання нових цифрових інструментів [35].

Таким чином, комплексний підхід Китаю до підтримки підприємництва охоплює широкий спектр заходів, що включають фінансування, податкові пільги, інноваційну підтримку, інфраструктурні ініціативи та підтримку міжнародної кооперації, що сприяє економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності національних підприємств на глобальній арені.

Державна підтримка підприємництва в Канаді є важливою складовою національної економічної стратегії, спрямованої на стимулювання економічного зростання, розвиток інноваційних галузей та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні. Канадський уряд запроваджує численні програми, орієнтовані на підтримку підприємців, зокрема малих і середніх підприємств (МСП), технологічних стартапів і компаній, що впроваджують інновації. Особливу увагу приділяють фінансовій підтримці, яка включає надання грантів, субсидій, пільгових кредитів та інвестицій через державні та приватні фонди. Основну роль у фінансуванні відіграє Business Development Bank of Canada (BDC), що спеціалізується на підтримці МСП, надаючи доступ до венчурного капіталу та кредитів на розвиток [36].

Крім того, значні податкові стимули надаються підприємствам, що займаються науково-дослідними та дослідно-конструкторськими роботами (НДДКР), через програму Scientific Research and Experimental Development (SR&ED), що дозволяє отримувати податкові знижки за інноваційні проекти. Підтримка технологічних стартапів також є важливим напрямом політики, а програма Innovation and Skills Plan спрямована на розвиток таких секторів, як штучний інтелект, біотехнології та зелена енергетика.

Інфраструктурна підтримка підприємництва реалізується через створення бізнес-інкубаторів, технопарків та акселераційних програм, що забезпечують доступ до фінансових, технічних і консультаційних ресурсів. Освітні ініціативи, зокрема програми від Futurpreneur Canada, спрямовані на розвиток підприємницьких навичок і надання консультаційної підтримки молодим підприємцям. Крім того, уряд активно підтримує експортні ініціативи, зокрема через Export Development Canada (EDC), що забезпечує фінансові послуги і страхування експортних контрактів [37].

У періоди криз, таких як пандемія COVID-19, канадський уряд оперативно розробляє заходи для підтримки бізнесу, надаючи безвідсоткові кредити та субсидії на виплату заробітної плати. Такий підхід забезпечує сталість економічного розвитку та сприяє інтеграції канадських підприємств у глобальні ринки.

Державна підтримка підприємництва в Японії є важливим компонентом національної стратегії економічного розвитку, спрямованої на стимулювання інновацій, підвищення конкурентоспроможності та підтримку малого і середнього бізнесу (МСБ). Японія, як одна з провідних інноваційних економік світу, застосовує широкий спектр заходів для сприяння підприємницькій діяльності, включаючи фінансову, податкову, освітню та інфраструктурну підтримку. Основний акцент у державній політиці робиться на розвиток технологічних інновацій та цифрових рішень, зокрема через інтеграцію передових технологій у ключові сектори економіки.

Фінансова підтримка є одним із центральних елементів політики, яка включає доступ до кредитування, венчурного капіталу та державних грантів. Міністерство економіки, торгівлі та промисловості (METI) відіграє важливу роль у стимулюванні підприємницької діяльності через фінансові програми, орієнтовані на стратегічні галузі, такі як штучний інтелект і відновлювана енергетика. Податкова політика Японії передбачає пільгові умови для підприємств, що займаються науковими дослідженнями та інноваціями, а також зниження податків для бізнесів, які впроваджують екологічно чисті технології.

Інновації залишаються пріоритетом у політиці підтримки підприємництва. Програми, на зразок «Society 5.0», спрямовані на впровадження новітніх технологій у різні сфери економіки, підтримку інноваційних стартапів та розвиток бізнес-інкубаторів. Інфраструктурна підтримка підприємництва реалізується через створення технопарків і спеціалізованих зон економічного розвитку, які сприяють співпраці між науковими установами та підприємствами [38].

Державні освітні та тренінгові програми орієнтовані на розвиток підприємницьких навичок, підвищення кваліфікації у галузі управління бізнесом, інноваційних технологій та екологічної сталості. Важливою складовою державної політики є сприяння інтернаціоналізації японських підприємств, що включає фінансову та консультаційну підтримку експортної діяльності.

Загалом, державна підтримка підприємництва в Японії є комплексною, охоплюючи фінансові, податкові, інноваційні та освітні інструменти, що стимулюють розвиток підприємницького середовища та сприяють економічному зростанню країни на глобальному рівні.

Підсумовуюче вище викладене зазначимо, що ці країни досягли значних успіхів завдяки поєднанню фінансової підтримки, стимулювання інновацій, розбудови інфраструктури для підприємництва та створення сприятливого бізнес-клімату.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ НА ПРИКЛАДІ РЕГІОНАЛЬНОГО ФОНДУ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Загальна характеристика Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області

Регіональний фонд підтримки підприємництва у Кіровоградській області був створений 11 серпня 2000 року для підтримки розвитку малого та середнього підприємництва в регіоні. Зазначений фонд надає фінансову допомогу суб'єктам малого бізнесу через різноманітні програми кредитування, зокрема безвідсоткові кредити та часткове відшкодування витрат на відсоткові ставки за отриманими кредитами. Окрім того, фонд забезпечує мікрокредитування для впровадження бізнес-проектів, що сприяють створенню нових робочих місць та відповідають пріоритетним напрямкам розвитку, таким як інновації, енергозбереження, сільськогосподарські обробки, а також розвиток сільських територій та туризму.

З моменту свого створення фонд активно працює над наданням кредитів, грантів, субсидій для малого і середнього бізнесу в таких галузях, як агропромисловий комплекс, інноваційні технології, екологія, а також соціальні ініціативи.

У рамках роботи фонду також створюються програми, що покликані знизити адміністративні бар'єри для підприємців та забезпечити мобілізацію фінансових ресурсів для ефективного функціонування малого бізнесу в області. Це включає підтримку проектів, що передбачають впровадження новітніх технологій, розвиток сільськогосподарських та обслуговуючих кооперативів.

Ці ініціативи є частиною більш широкої Програми розвитку малого підприємництва Кіровоградської області, спрямованої на підтримку економічного зростання і покращення бізнес-клімату на регіональному рівні.

Регіональний фонд підтримки підприємництва у Кіровоградській області був створений у відповідь на потребу в розширенні та стимулюванні підприємницької діяльності, зокрема малого і середнього бізнесу в регіоні. Фонд має на меті сприяти розвитку інновацій, підтримці стартапів, створенню нових робочих місць і вдосконаленню інфраструктури для бізнесу.

Завдяки діяльності фонду значно покращились умови для розвитку підприємництва в області, зокрема через фінансування інфраструктурних проєктів, залучення молодих підприємців, а також активне впровадження технологічних і бізнес-інновацій.

Регіональний фонд підтримки підприємництва у Кіровоградській області був створений для сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в регіоні, зокрема для підтримки ініціатив, спрямованих на розширення бізнесу, технологічні інновації та економічний розвиток області.

В 2016 році змінився керівний склад фонду та внесено зміни в статут.

Відповідно до Статуту Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області (нова редакція), затвердженого розпорядженням голови Кіровоградської обласної ради №363-гр від 22 грудня 2016 року Регіональний фонд підтримки підприємництва здійснює свою діяльність за рахунок об'єднання фінансових, матеріальних, нематеріальних та інших ресурсів у рамках затверджених державних, регіональних програм і проєктів, спрямованих на підтримку і розвиток малого та середнього підприємництва [39].

Метою діяльності Регіонального фонду підтримки підприємництва є:

1. Фінансова підтримка підприємців полягає в забезпеченні фінансовими ресурсами для підприємців, що сприяють розвитку економіки області, в тому числі через пільгове кредитування, гранти та інші форми фінансової підтримки.

2. Інноваційний розвиток полягає в сприянні розвитку інновацій у малому та середньому бізнесі, впровадження нових технологій і підвищення конкурентоспроможності підприємств.

3. Підтримка стартапів та молодих підприємців: Фонд активно

підтримує стартапи, допомагаючи новим підприємцям отримати необхідні ресурси для започаткування та розвитку бізнесу.

4. Розвиток інфраструктури для підприємництва: Створення та підтримка інфраструктурних об'єктів, таких як технопарки, бізнес-інкубатори, науково-виробничі центри, які сприяють розвитку підприємництва.

5. Підвищення зайнятості та розвитку людських ресурсів: Програми навчання та підвищення кваліфікації для підприємців та їх працівників, що дозволяє підвищити ефективність їх діяльності.

Основні напрямки діяльності:

- пільгове кредитування;
- програми грантової та субсидійної підтримки;
- організація бізнес-освітніх заходів;
- підтримка інноваційних проектів;
- встановлення співпраці з міжнародними фінансовими інституціями.

Таким чином, Регіональний фонд підтримки підприємництва у Кіровоградській області є важливим інструментом для стимулювання економічного розвитку області, підтримки малих і середніх підприємств, а також сприяння їх інтеграції в інноваційні процеси на регіональному рівні.

Відповідно до Тимчасового Порядку використання коштів для надання фінансової підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва через Регіональний фонд підтримки підприємництва у Кіровоградській області на період дії воєнного стану, затвердженого розпорядженням голови облдержадміністрації 04 червня 2022 року №385-р, суб'єкти малого та середнього підприємництва (мікро-, малий та середній бізнес, які офіційно зареєстровані та здійснюють підприємницьку діяльність на території Кіровоградської області, зокрема й з числа учасників АТО (ООС), внутрішньо переміщених осіб та інших соціально вразливих категорій населення) мають можливість отримати фінансову підтримку. Фінансова підтримка бізнесу передбачає два основні механізми: на зворотній та безповоротній основі. У випадку зворотної підтримки для діючих підприємств максимальний розмір

фінансування становить до 500 000 гривень на строк до трьох років із можливістю відстрочення погашення зобов'язань на період до шести місяців. Для новостворених підприємств (стартапів) фінансова підтримка обмежується сумою до 100 000 гривень на аналогічний строк до трьох років, з можливістю відстрочення повернення суми зобов'язань на шість місяців.

Безповоротна підтримка передбачає часткову компенсацію банківських відсотків за кредитами, наданими для реалізації інвестиційних бізнес-проектів. Розмір компенсації відповідає 100% облікової ставки Національного банку України, проте не перевищує 100 000 гривень на один бюджетний рік. Важливо відзначити, що компенсація відсотків не може перевищувати облікову ставку Національного банку України, чинну на дату укладення відповідного кредитного договору. Цей механізм спрямований на здешевлення кредитних ресурсів, необхідних для впровадження інвестиційних проектів.

Активну діяльність Фонд почав здійснювати в 2021 році. До середини 2021 року було профінансовано лише один проєкт, то у період з кінця травня 2021 року та протягом 2022 року кількість розглянутих заявок перевищила 15, з яких було ухвалено рішення про фінансування 12 проєктів. Така позитивна динаміка свідчить про зростання активності підприємницького середовища регіону та підвищення доступності інструментів підтримки бізнесу.

Водночас, у 2022 році по Кіровоградській області зареєстровано 591 нову юридичну особу та 3 174 фізичних осіб-підприємців, що відображає загальну тенденцію до поживлення підприємницької активності. Водночас було припинено діяльність 222 юридичних осіб та 2 592 фізичних осіб-підприємців, що свідчить про певні виклики у веденні бізнесу в умовах нестабільної економічної ситуації.

З липня 2022 року запроваджено урядову програму «єРобота», яка передбачає надання мікрогрантів для відкриття та розвитку власної справи. У цьому контексті одним із ключових напрямків діяльності Регіонального фонду підтримки підприємництва стало надання інформаційно-консультативної допомоги суб'єктам малого та середнього підприємництва, зокрема у підготовці

грантових заявок для участі у програмі. У співпраці з Кіровоградським обласним центром зайнятості протягом 2022 року було організовано чотири навчальні семінари у форматах онлайн та офлайн, спрямовані на роз'яснення процесу оформлення заявок. Загалом у цих заходах взяли участь 330 осіб, що отримали практичну допомогу у розробці бізнес-планів для участі у програмі «єРобота».

Ефективність таких заходів підтверджується статистичними показниками: у 2022 році суб'єкти малого та середнього підприємництва Кіровоградської області подали 399 заявок на отримання мікрогрантів через платформу «Дія». Із них 262 заявки було передано до Центру зайнятості після позитивного скорингу Ощадбанку, з яких 49 проєктів отримали схвалення. Таким чином, діяльність Фонду в інформаційно-консультаційному та фінансовому напрямках забезпечує стимулювання підприємницької активності в регіоні та сприяє створенню нових робочих місць у рамках державних ініціатив.

Регіональний фонд підтримки підприємництва в Кіровоградській області, за умов співфінансування громад, здійснює фінансування бізнес-проєктів за рахунок коштів обласного бюджету. У рамках першої хвилі подачі проєктів у 2023 році Фондом було отримано десять заявок, із яких на конкурсну комісію передано сім. Зазначене свідчить про зростання поінформованості місцевого населення щодо можливостей отримання фінансової підтримки, а також про ефективність консультаційної діяльності Фонду, яка включає допомогу у складанні бізнес-планів та підготовці грантових заявок. Особливу роль у цьому контексті відіграє державна програма «єРобота», що дозволяє заявникам отримувати додаткові грантові ресурси.

Фінансування шести відібраних проєктів жителів регіону здійснюється на загальну суму 632 тисячі гривень, що спрямовані на підтримку як стартапів, так і на відшкодування відсоткових ставок за кредитами для діючого бізнесу. Перелік проєктів включає ініціативи, пов'язані зі створенням дитячого розважального закладу, відкриттям кав'ярні, танцювальної студії, ферми з вирощування печериць, а також модернізацією обладнання для пекарні. Реалізація зазначених бізнес-планів забезпечить створення 15 нових робочих

місць, що є ключовою умовою отримання фінансової підтримки.

Особлива увага приділяється молодим підприємцям та стартапам, для яких максимальний розмір фінансування становить 100 тисяч гривень через підвищені ризики такої діяльності. Для діючих підприємств, що мають на меті розширення бізнесу чи освоєння нових напрямків, обсяг фінансування може сягати 500 тисяч гривень. Підтримка, що надається Фондом, є поворотною та безвідсотковою зі строком погашення до трьох років, проте обов'язковою умовою є внесення 25% власних коштів на реалізацію проєкту та надання заставного майна або обладнання.

У 2023 році загальний бюджет Фонду складає 1,46 мільйона гривень із додатковими ресурсами у розмірі 2-2,3 мільйона гривень, що повертаються від раніше профінансованих підприємців. Окрім першої хвилі, яка завершилася у червні, планується проведення другої хвилі подачі проєктів у липні-серпні, а також третьої хвилі за умови додаткового фінансування з боку обласної та міської рад.

Аналізуючи динаміку звернень, можна відзначити переважну активність молодих підприємців, які демонструють високий інтерес до можливостей розвитку бізнесу, зокрема за підтримки грантових програм. Консультаційні послуги Фонду охоплюють різні аспекти підприємницької діяльності: від дослідження ринку та оцінки ризиків до складання стратегічних планів. Загалом діяльність Фонду забезпечує не лише стимулювання місцевого підприємництва, а й сприяє створенню нових робочих місць, підтримуючи соціально-економічний розвиток регіону.

Фінансово-економічний стан підприємства Регіональний фонд підтримки підприємництва в Кіровоградській області можна оцінити шляхом аналізу загальної ефективності його діяльності. Аналіз складових фінансової звітності Фонду за 2020-2023 роки за даними додатків А,Б, В (рис.2.1.)

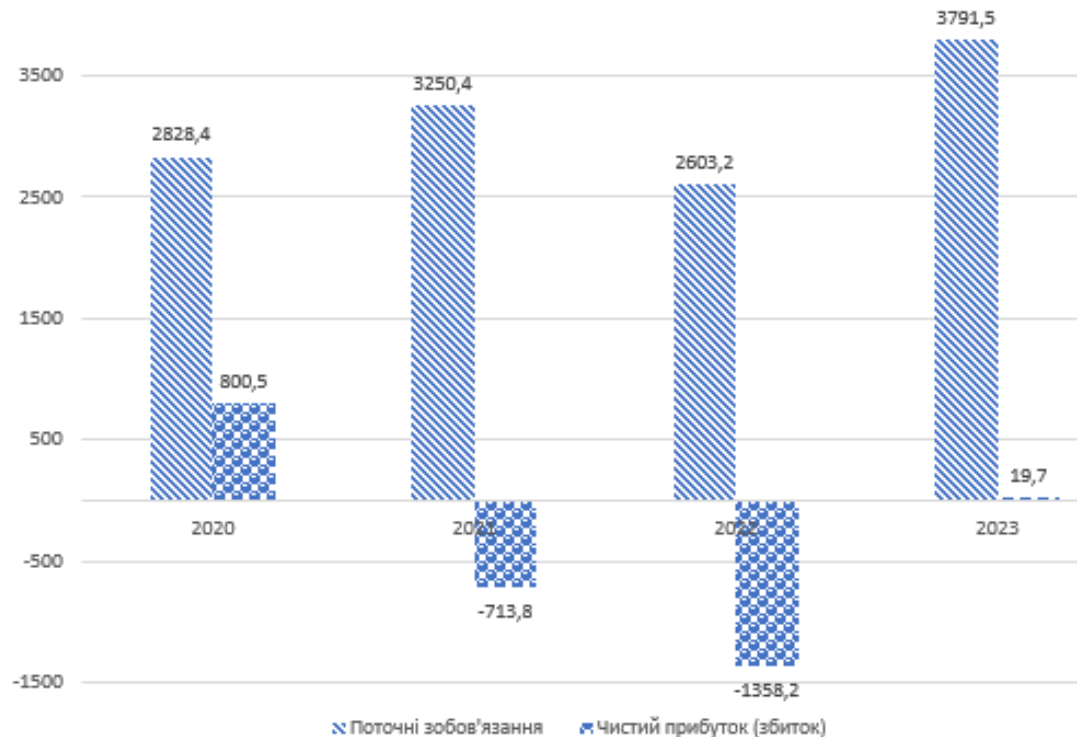

Рис. 2.1 – Динаміка складових фінансової звітності Фонду за 2020-2023 роки

Джерело: сформовано автором на основі [40, 41, 42]

На основі даних показаних на рис. 2.1 видно, що за період 2020-2023 років оборотні активи залишаються відносно стабільним. Найвищий показник був у 2021 році (3232 тис. грн), однак у 2022 році він знизився до 2551,9 тис. грн. У 2020 році вони становили 2799,5 тис. грн., а в 2023 році складають до 2751,7 тис. грн., що свідчить про покращення короткострокових активів компанії.

Протягом аналізованого періоду спостерігається тенденція до зростання необоротних активів. У 2020 році вони склали 28,9 млн грн, а до 2023 року зросли до 118,3 тис. грн. Це може свідчити про активні інвестиції в довгострокові активи, наприклад, у виробничі потужності чи нерухомість.

Власний капітал відсутній, що обумовлено формою власності, тобто створений, як неприбуткова організація, основною метою якої є реалізація державної політики з питань розвитку та фінансової підтримки малого та середнього підприємництва. Фінансування діяльності фонду здійснюється через

державні або регіональні програми, гранти чи інші джерела, передбачені законодавством, а не за рахунок власного капіталу.

Поточні зобов'язання в 2020 році становили 2828,4 тис. грн. Це був стартовий рівень, і, порівнюючи з наступними роками, видно, що він був одним із найнижчих за період. В наступному 2021 році спостерігається зростання поточних зобов'язань до 3250,4 тис. грн. Збільшення може бути пов'язане з залученням додаткового фінансування або кредитів для поточних операцій чи інвестицій у бізнес. В 2022 році вони зменшилися до 2603,2 тис. грн, що свідчить про те, що фонд міг сплатити частину своїх короткострокових боргів або оптимізувала структуру зобов'язань. В 2023 рік відбулося значне зростання до 3791,5 тис. грн. Це найвищий рівень за всі роки, що може вказувати на активне залучення коштів для фінансування операцій, нових проєктів або можливу реструктуризацію зобов'язань. Підвищення може бути також ознакою зростання обсягів діяльності компанії.

У 2020 році фонд мав чистий прибуток 800,5 тис. грн. Проте в 2021 і 2022 роках спостерігаються значні збитки (-713,8 тис. грн і -1358,2 тис. грн відповідно), що може свідчити про кризові періоди пов'язані з повномасштабною війною росії в Україні. У 2023 році фонд знову показав позитивний чистий прибуток у розмірі 19,7 тис. грн, що вказує на поступове відновлення та адаптацію до сьогоденних умов.

Отже, за даними фінансової звітності регіонального фонду можна зробити висновок, що відбувається зростання необоротних активів і відновлення чистого прибутку у 2023 році після періоду збитків у 2021-2022 роках. Це може вказувати на успішну стратегію відновлення та оптимізацію активів.

2.2. Аналіз сучасного стану державної підтримки в Україні

Розвитку підприємництва приділяється значна увага так з 2017 року була розроблена Стратегія розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на

період до 2020 року, що включала на шість напрямів, які зображено на рис. 2.2. [43].

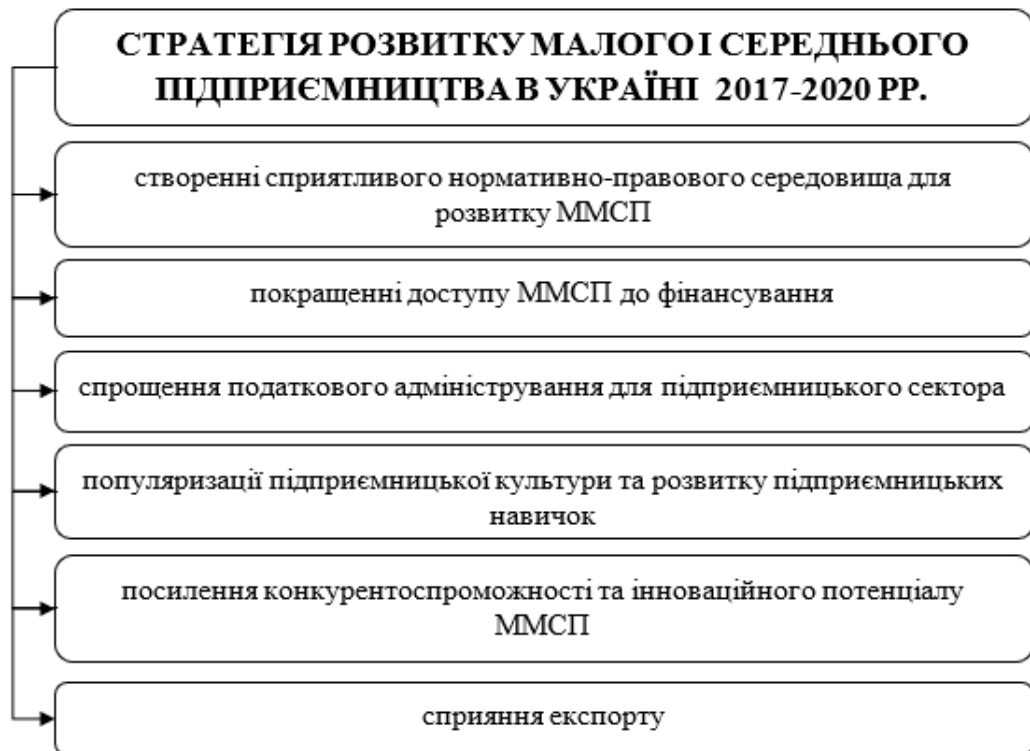

Рис. 2.2 – Складові стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні з 2017-2020 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [43]

Цього року схвалено Стратегію відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва (МСП) на період до 2027 року. Згідно даного документу визначено вирішення ключових завдань державної політики у сфері підтримки МСП, зокрема створення умов для їхнього сталого розвитку, стимулювання інноваційної діяльності, цифрової трансформації, зеленого переходу та інклюзивності бізнесу (рис. 2.3).

Особливу увагу приділено залученню жінок, осіб з інвалідністю, ветеранів та внутрішньо переміщених осіб до підприємницької діяльності.

Стратегія враховує сучасні виклики та нагальні потреби бізнесу, є узгодженою з бізнес-спільнотою, громадським сектором, експертним середовищем і міжнародними партнерами. Її положення відповідають рекомендаціям ОЕСР, Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, а також Плану

для *Ukraine Facility*. Документ деталізує напрями розвитку економіки, включаючи створення складних ланцюгів доданої вартості, розвиток переробної промисловості та реалізацію Національного плану з енергетики й клімату на період до 2030 року.

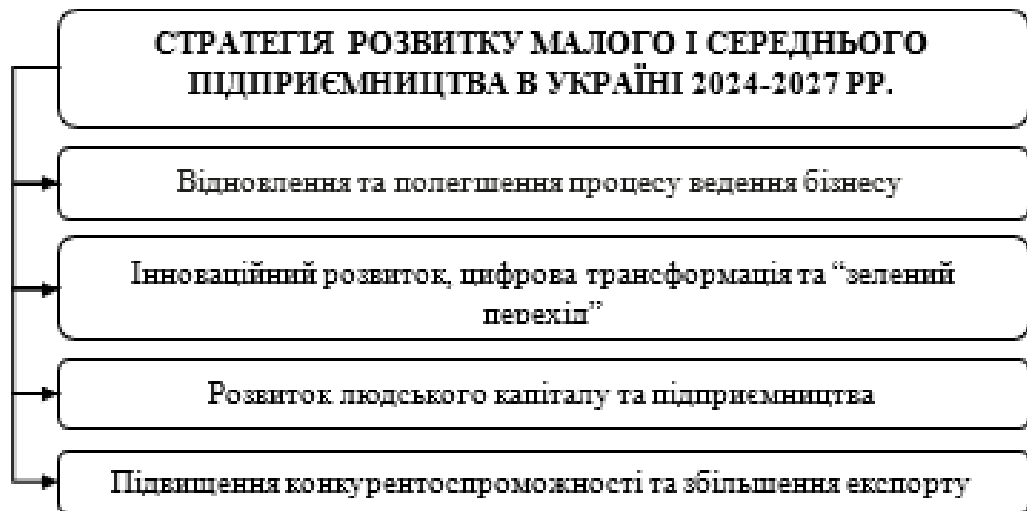

Рис. 2.3 – Складові стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні з 2024-2027 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [44]

Стратегія враховує сучасні виклики та нагальні потреби бізнесу, є узгодженою з бізнес-спільнотою, громадським сектором, експертним середовищем і міжнародними партнерами. Її положення відповідають рекомендаціям ОЕСР, Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, а також Плану для *Ukraine Facility*. Документ деталізує напрями розвитку економіки, включаючи створення складних ланцюгів доданої вартості, розвиток переробної промисловості та реалізацію Національного плану з енергетики й клімату на період до 2030 року.

Значну роль у реалізації Стратегії відіграє цифровізація. Зокрема, завдяки національному проєкту "Дія.Бізнес" підприємці отримують доступ до безоплатних консультацій, інформаційних ресурсів та інструментів масштабування бізнесу. Ініціатива включає відкриття 14 центрів підтримки, зокрема одного у Варшаві. Реалізація Стратегії сприятиме подальшому розвитку

підприємницької діяльності, забезпечуючи доступ до сучасних інструментів і можливостей для українських підприємців [17].

З початку повномасштабного вторгнення росії в Україну було прийнято ряд законів та здійснено заходи щодо підтримки малого та середнього підприємництва. В березні 2022 року прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», який спрямовано на підтримку бізнесу в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації. Закон передбачав низку податкових стимулів, які мали забезпечити стабільність функціонування малого, середнього та великого підприємництва. Серед основних заходів були спрощення умов оподаткування для окремих суб'єктів господарювання, зниження податкового навантаження, звільнення від сплати певних податків і зборів на окремих територіях та впровадження пільгової ставки єдиного податку з обороту.

Ці заходи відповідали викликам воєнного часу та були ефективними для зменшення економічного шоку від повномасштабного вторгнення. Вони забезпечили короткострокову стабілізацію економіки України, дозволивши підприємствам адаптуватися до нових умов. Проте в ході реалізації цих податкових стимулів виявилось, що зниження податкового навантаження, хоча й сприяло підтримці бізнесу, водночас суттєво скорочувало бюджетні надходження. У 2022 році втрати Державного бюджету через податкову лібералізацію, зокрема перехід великого бізнесу на 2% з обороту замість сплати податку на прибуток і ПДВ, становили 10 млрд грн, що значно перевищувало попередні розрахунки. Це ускладнило фінансування зростаючих державних витрат на оборону, соціальну підтримку та інші критично важливі потреби, а також посилило залежність від зовнішньої фінансової допомоги.

Після стабілізації економічної ситуації в середині 2023 року Верховна Рада України внесла зміни до Податкового кодексу України, спрямовані на поступове повернення до довоєнної системи оподаткування. Ці кроки відображають необхідність забезпечення довгострокової фінансової стійкості держави,

збалансування бюджетних надходжень і витрат, а також оптимізації податкової політики відповідно до нових економічних умов.

Держава підтримує бізнес не лише зміною нормативно-правового законодавства, а також здійснюючи фінансову підтримку. Так в 2022 році Уряд України запровадив низку програм, спрямованих на підтримку підприємств, які постраждали через воєнні дії, а також на стимулювання економічної активності. Зокрема, була затверджена постанова, що дозволяє підприємствам, які втратили виробничі потужності внаслідок війни, отримати кредити під 9% річних терміном до п'яти років на суму до 60 млн грн. Ці кредити частково (до 80%) забезпечуються державною гарантією. Програма охоплює підприємства, чії потужності були зруйновані, пошкоджені або розташовані на тимчасово окупованих територіях, сприяючи їх відновленню та поверненню працівників до роботи [45].

Окремо уряд ухвалив рішення про виділення додаткових коштів у рамках програми «Власна справа», що передбачає надання мікрогрантів до 250 тис. грн для започаткування чи розширення бізнесу. За три з половиною місяці програми гранти отримали понад 650 підприємців, а загалом станом на жовтень 2022 року подано понад 13 тис. заяв, з яких успішними визнано близько 2 тис., що дозволило спрямувати майже 200 млн грн на розвиток підприємницької діяльності [46].

У сфері аграрного бізнесу від початку 2022 року до кінця жовтня надано пільгових кредитів на загальну суму 67,75 млрд грн. Програма «Доступні кредити 5–7–9%» залучає агропідприємства до кредитування у розмірі від 100 тис. до 90 млн грн залежно від цілей та умов кредиту. З моменту запуску програми у 2020 році та до жовтня 2022 року було видано 49 405 кредитів на загальну суму 149,17 млрд грн, з яких 31 894 кредити надано банками державного сектору економіки. Під час воєнного стану в межах цієї програми укладено 14 583 договори на загальну суму 59,55 млрд грн, спрямованих на інвестиційні, антикризові та сільськогосподарські потреби.

Важливу роль у реалізації державної підтримки відіграє Фонд розвитку підприємництва (ФРП), координований Міністерством фінансів України. У рамках програми «Доступні кредити 5–7–9%» Фонд співпрацює з 44 банками, що забезпечує доступність кредитних ресурсів для підприємців.

Урядові заходи також сприяли зростанню кількості зареєстрованих бізнесів. За даними платформи «Опендатабот», у жовтні 2022 року було зареєстровано 21,3 тис. фізичних осіб-підприємців та 3,2 тис. юридичних осіб, а з початку повномасштабної війни кількість нових реєстрацій сягнула близько 170 тис. грн. [45].

Таким чином, реалізація програм державної підтримки та фінансових інструментів сприяє збереженню й розвитку підприємницької активності, зокрема в умовах воєнного стану, та створює умови для відновлення економічної стабільності.

У межах урядового проєкту «єРобота» в 2022-2024 роках держава інвестувала 9,3 млрд грн у вигляді грантів на започаткування або розвиток бізнесу. За два роки дії програми 19 600 підприємців отримали фінансову підтримку, що сприяло створенню 55 тис. нових робочих місць. Повернення майже половини інвестованих коштів до державного бюджету у вигляді податків свідчить про ефективність цього інструменту підтримки. Гранти стали каталізатором створення та розвитку компаній, освоєння нових напрямів бізнесу та розширення ринків збуту [47].

Серед програм, реалізованих у межах «єРоботи», виділяються мікрогранти для малого бізнесу, підтримка переробних підприємств, розвиток садівництва та тепличного господарства, а також гранти для ветеранів і їхніх родин. Також впроваджуються заходи дерегуляції, так 2 вересня 2024 року Президент підписав закон про спрощення умов ведення господарської діяльності в період воєнного стану, що передбачає можливість суб'єктів господарювання здійснювати діяльність на підставі подання декларацій, замість отримання дозвільних документів.

Значущим нововведенням стало запровадження 18 вересня 2024 року Єдиної державної електронної системи дозвільних документів («єДозвіл»), що спрощує процес реєстрації декларацій відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства. Автоматизований процес, доступний через портал «Дія», дозволяє подавати декларації швидко і без бюрократичних затримок. У 2023 році понад 13,2 тис. підприємців скористалися цією послугою, а за перші сім місяців 2024 року – ще майже 8 тис.

Державна політика також спрямована на покращення доступу до фінансування через розвиток факторингу. У співпраці з міжнародними партнерами було запущено новий сервіс фінансування на основі активів, який сприятиме поповненню оборотного капіталу малих і середніх підприємств. Цей інструмент включений до стратегії Міністерства економіки на 2024–2027 роки та підтримується Національним банком України.

Уряд продовжує вдосконалювати програми фінансової підтримки, такі як «Доступні кредити 5–7–9 %» і «Доступний фінансовий лізинг», знижуючи процентні ставки та запроваджуючи екологічні та соціальні стандарти Світового банку. Подібні заходи дозволяють зменшити фінансове навантаження на бізнес і стимулюють розвиток підприємництва навіть у складних умовах воєнного стану.

Таким чином, реалізовані заходи свідчать про системний підхід до створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва, забезпечення його стійкості та підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

На початку 2024 року в Україні діяли 17 міжнародних фінансових організацій (МФО), які реалізовували 68 програм підтримки мікро-, малого та середнього бізнесу (ММСП) через українські та іноземні фінансові інституції. Понад 60% ініціатив з підтримки ММСП забезпечувалися Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) у співпраці з Європейським інвестиційним фондом (ЄІФ), а також Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР).

Основними типами фінансових інструментів, які застосовувалися МФО в межах програм підтримки ММСП в Україні, були пряме кредитування суб'єктів

господарювання (61% або 3,1 млрд доларів США) та розподіл ризиків і надання фінансових гарантій (27% або 1,4 млрд доларів США). Частка грантової та донорської підтримки в загальному обсязі міжнародної фінансової допомоги підприємницькому сектору становила відповідно 4% та 5%.

Станом на 1 квітня 2024 р. в нашій країні здійснювали діяльність 17 МФО, які реалізовували 68 програм підтримки ММСП. За обсягом підтримки понад 60% ініціатив забезпечуються ЄІБ разом із Європейським інвестиційним фондом (EIF/ЄІФ), а також ЄБРР (рис.2.4.).

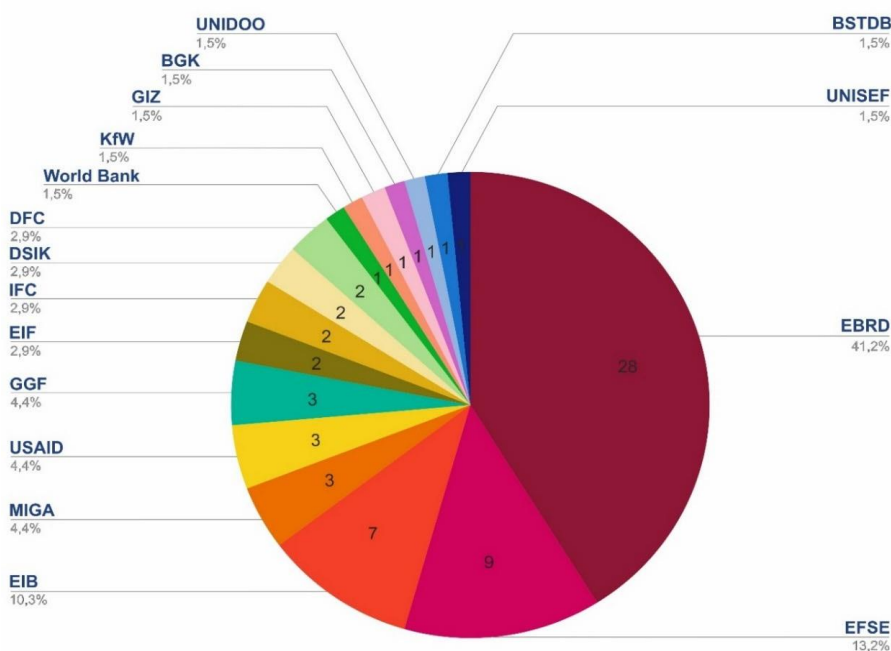

Рис.2.4 – Програми міжнародної підтримки підприємництва у розрізі МФО та донорських організацій станом на квітень 2024 р.

Джерело: побудовано авторами на основі даних [48]

Найбільш поширеними типами фінансових інструментів, які застосовуються МФО у межах програм фінансової підтримки МСП в Україні є пряме кредитування суб'єктів господарювання (61% або 3,1 млрд дол США) та розподіл ризиків і фінансові гарантії (27% або 1,4 млрд дол США). Щодо грантової та донорської підтримки, то їх частка в загальному обсязі міжнародної фінансової допомоги підприємницькому сектору України становить 4% та 5% відповідно [10].

Гранти міжнародних партнерів України увійшли до п'ятірки найпоширеніших інструментів підтримки, які застосовувалися підприємницьким сектором після 24 лютого 2022 року. Допомога міжнародних організацій та приватного сектору була визнана корисною або надзвичайно корисною відповідно 77,1% та 73,9% опитаних.

Попри позитивний досвід залучення міжнародної фінансової допомоги (МФД), її сучасний обсяг залишається недостатнім для сприяння масштабним системним змінам в економічній системі України. Більшість представників підприємницького сектору неспроможні повноцінно використовувати потенціал МФД для розширення своєї діяльності через низький рівень доступності такої допомоги.

Серед ключових проблем доступу до міжнародної фінансової допомоги для представників ММСП в Україні можна виділити:

- недостатній рівень кваліфікації підприємців у процесі підготовки конкурсних заявок на отримання фінансування;
- відсутність довгострокових стратегій розвитку компаній, що знижує ймовірність отримання допомоги;
- недостатній рівень володіння англійською мовою;
- брак навичок управління проектами, що впливає на якість їх планування та реалізації;
- використання непрозорих схем реєстрації бізнесу;
- відсутність адекватного та чіткого бізнес-плану для обґрунтування отримання МФД.

Подолання цих перешкод вимагає комплексного підходу, що включає навчання підприємців, сприяння розробці довгострокових стратегій, спрощення процедур доступу до фінансових ресурсів та підвищення прозорості бізнес-процесів.

2.3. Оцінка програм та заходів, реалізованих фондом для підтримки підприємництва

Розглядаючи діяльність Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області, як складової механізму державної підтримки підприємництва в Україні розглянемо його діяльність протягом 2022-2024 років.

Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області здійснює, як консультаційну підтримку підприємництва, так і фінансову підтримку. Так у 2021–2023 роках через Фонд здійснюється підтримка підприємництва за типами суб'єктів господарювання, часткову структуру джерел фінансування бізнес-проектів, а також використання додаткових фінансових ресурсів для розвитку підприємницької діяльності.

У 2021–2024 роках до Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області надходили заявки на конкурсні відбори бізнес-проектів від суб'єктів малого та середнього підприємництва з метою отримання фінансової підтримки. Розглянуто основні показники діяльності Фонду за цей період зображено на рис. 2.5 та 2.6.

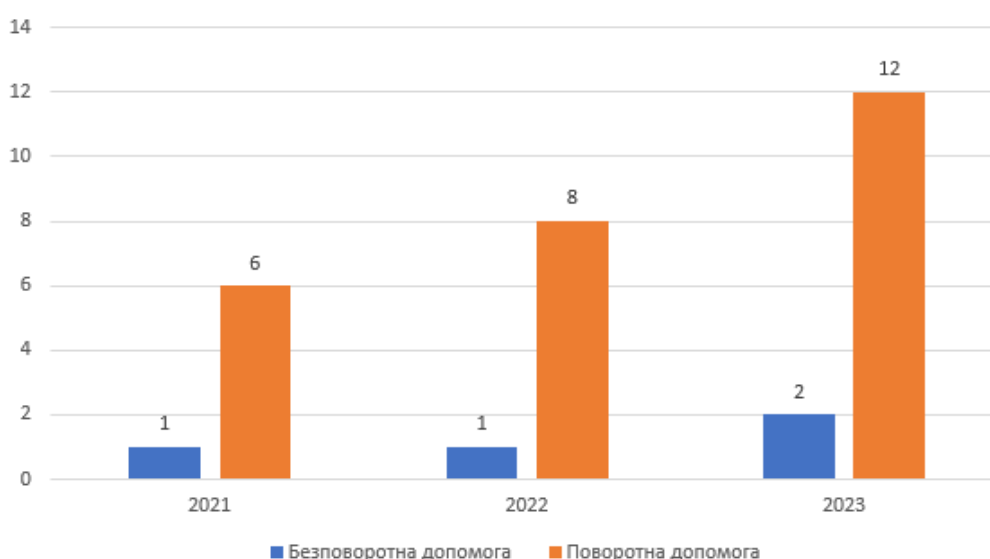

Рис. 2.5 – Кількість заявок для участі в державній підтримці через РФПП у Кіровоградській області 2021-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі даних РФПП

За даними рис. 2.5 видно, що в пріоритеті надання фінансової підтримки – поворотна фінансова допомога, з кожним роком її надання зростає, безповоротна допомога в 2023 році трохи збільшилась.

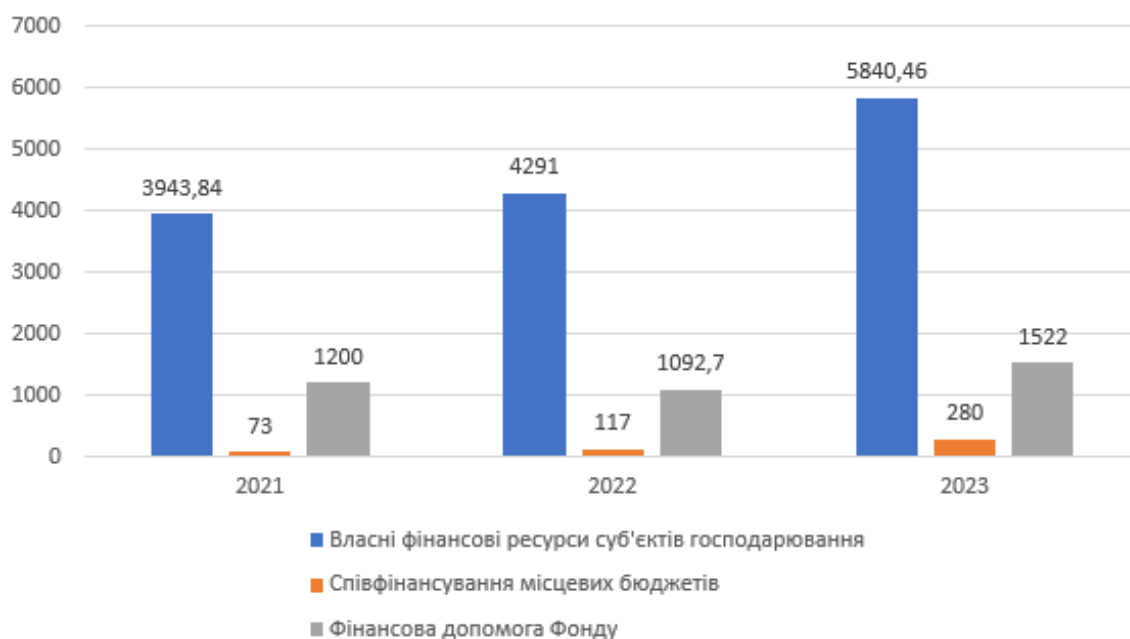

Рис. 2.6 – Структура фінансової підтримки Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області 2021-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі даних РФПП

Розглядаючи рис. 2.6 зазначимо, що незважаючи на військовий стан та повномасштабну війну підтримка держава та міжнародних організацій сприяє фінансуванню підприємництва. Так власні фінансові ресурси суб'єктів господарювання наочно з кожним роком мають приріст, так а 2022 році вони збільшились на 347,16 тис. грн і становили 4291 тис. грн., в 2023 році збільшилося на 1549,46 тис. грн і становило 5840,46 тис. грн. В цю суму включається фінансова допомога за програмою «Доступні кредити 5-7-9» та «Робота» і складає 50% і більше від суми власних фінансових ресурсів (рис. 2.7).

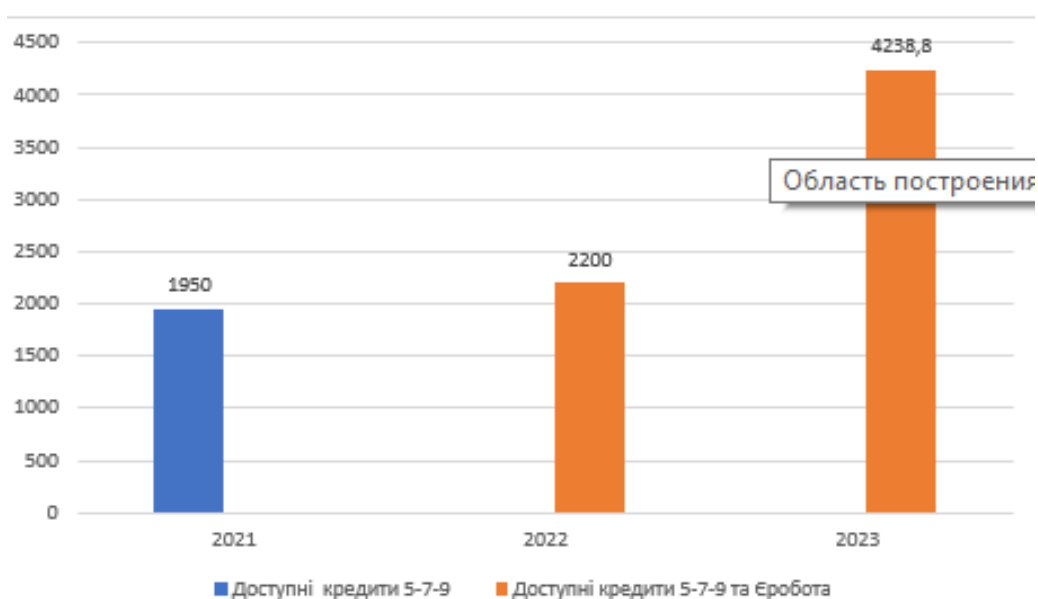

Рис. 2.7 – Фінансування за допомогою програм «Доступні кредити 5-7-9» та «Робота» Регіонального фонду підтримки підприємництва у Кіровоградській області 2021-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі даних РФПП

З рис. 2.7 видно, що в 2021 році функціонувала тільки програма «Доступні кредити 5-7-9», з 2022 року з метою підтримки підприємництва і збільшення робочих місць почала діяти програма «Робота». Так в 2022 році програма «Доступні кредити 5-7-9» виділяла менше коштів на кредитування, що було пов'язано з банківськими ризиками через повномасштабну війну. В цей час значну частину підтримки взяла на себе програма «Робота». В 2023 році банки відновили активне кредитування підприємництва за програмою, що видно з обсягів фінансування в 2023 році.

Також, розглянувши структуру фінансування підприємництва звернемо увагу на співфінансування місцевими бюджетами. Так, в 2021 році за допомогою співфінансуванні Фонду та місцевих бюджетів було профінансовано підприємства на суму 73 тис. грн., в 2022 році сума фінансування збільшилася на 44 тис. грн і становила 117 тис. грн, в 2023 році фінансуванні за підтримки місцевих бюджетів збільшилася вдвічі і становила 280 тис. грн.

Також, варто зазначити, що Фонд здійснював фінансову допомогу

підприємствам малого та середнього бізнесу і власними коштами. За аналізований період вклад Фондом власних коштів в підтримку підприємців був найменшим і становив 1092,7 тис. грн., що на 107,3 тис. грн менше ніж в попередньому 2021 році. Але варто зазначити, що в 2023 році фінансування підтримки збільшилося на 429,3 тис. грн.

За впровадженням програм фінансування було створені нові робочі місця (рис. 2.8)

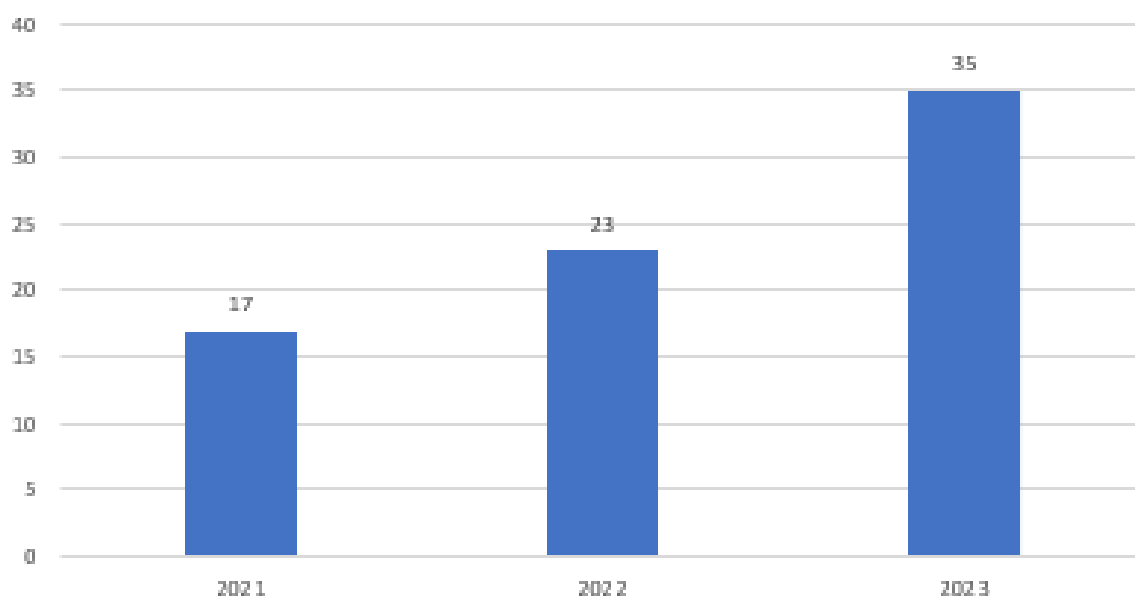

Рис. 2.8 – Приріст робочих місць в результаті впровадження програм «Доступні кредити 5-7-9» та «єРобота» в 2021-2023 роках.

Джерело: побудовано авторами на основі даних РФПП

В 2023 році внаслідок консультаційної роботи Фонду по програмі «Власна справа в розрізі урядової програми «єРобота» фінансування отримало 9 проєктів Кропивницька міська територіальна громада, 1 проєкт Олександрійська територіальна громада Кіровоградської області та скористалися державною програмою доступних кредитів – 1 проєкт Кропивницької міської територіальної громади.

Отже, можна зробити висновок, що фінансова підтримка підприємництва у Кіровоградській області протягом 2021-2023 років демонструє зростання. Власні ресурси підприємств стабільно збільшуються, значну частку з яких

забезпечують державні програми фінансування.

Підтримка з боку державних та міжнародних організацій продовжується, навіть незважаючи на воєнний стан. У 2023 році банки відновили кредитування, що позитивно вплинуло на фінансові потоки в регіоні. Співфінансування місцевими бюджетами також зросло. У результаті впровадження програм фінансування було створено нові робочі місця. Але разом з цим існує і низка проблем, що виникають при підтримці підприємництва в Кіровоградській області, а саме:

- існуючі програми підтримки підприємництва характеризуються низькою якістю та неефективністю, що призводить до слабкої зацікавленості з боку підприємців;
- недостатність фінансових ресурсів місцевих бюджетів значно обмежує можливості надання фінансової підтримки та розвитку відповідних програм;
- відсутність необхідної інфраструктури, такої як бізнес-хаби, технопарки чи лабораторії, знижує привабливість регіону для зовнішніх інвесторів.
- брак кваліфікованих кадрів та експертів у сфері підприємництва в органах регіональної влади ускладнює розробку та впровадження програм;
- низький рівень інформаційної підтримки та доступності інформації про існуючі програми спричиняє недостатню обізнаність підприємців щодо можливостей фінансової допомоги;
- політична нестабільність на різних рівнях влади створює нестійкість програм підтримки та часті зміни пріоритетів;
- низький рівень підприємницької культури та недостатня підтримка з боку громадськості ставлять під сумнів необхідність розвитку підприємництва на регіональному рівні;
- невідповідність регіону стабільному інвестиційному клімату через відсутність стратегічних планів розвитку, відкритих паспортів громад та реєстрів

комунального майна також відлякує як місцевих, так і зовнішніх інвесторів.

Отже, для підтримки розвитку підприємництва В Кіровоградській області Фонду необхідно розширювати інформування підприємців про свої послуги, державні та міжнародні програми підтримки підприємництва, в тому числі фінансового шляхом проведення лекцій, інформування через сайти та соціальні мережі, співпраця з органами влади щодо формування стратегій розвитку підприємництва на регіональному рівні.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

3.1. Впровадження зарубіжного досвіду державної підтримки підприємництва

Враховуючи інформацію викладену в першому розділі можна застосувати досвід США, Франції, Китаю, Канади, Японії, Південної Кореї, Німеччини та Великої Британії в контексті розвитку та підтримки підприємництва в Україні. Зокрема, у сферах податкових стимулів, фінансування інновацій, інфраструктурної підтримки, цифровізації, а також освітньої та консультаційної підтримки підприємців (рис. 3.1).

Одним із важливих напрямків є впровадження податкових стимулів для підтримки досліджень та розробок. Франція, зокрема, використовує податковий кредит на НДДКР (CIR), що дозволяє підприємствам частково відшкодувати витрати на інновації. Уряд України може запровадити подібну програму, яка підтримувала б стартапи та інноваційні підприємства. Пільги для компаній, що працюють у високотехнологічних галузях, активно застосовує Китай, що сприяє розвитку цифрової економіки. Такі податкові пільги могли б стимулювати розвиток технологічних секторів в Україні. Канадська програма SR&ED, що підтримує НДДКР через податкові знижки, такий підхід може бути корисним для підтримки інноваційних підприємств в Україні. Також, Україна може впровадити податкові пільги для підприємців, що інвестують у науково-дослідну діяльність та створюють робочі місця, за прикладом американської програми R&D Tax Credit. Це стимулюватиме інновації, залучення інвестицій та розвиток нових технологій у регіонах країни. Важливо розглянути варіанти податкових преференцій для підприємств, що функціонують у віддалених чи економічно відсталих регіонах, щоб сприяти їхньому розвитку.

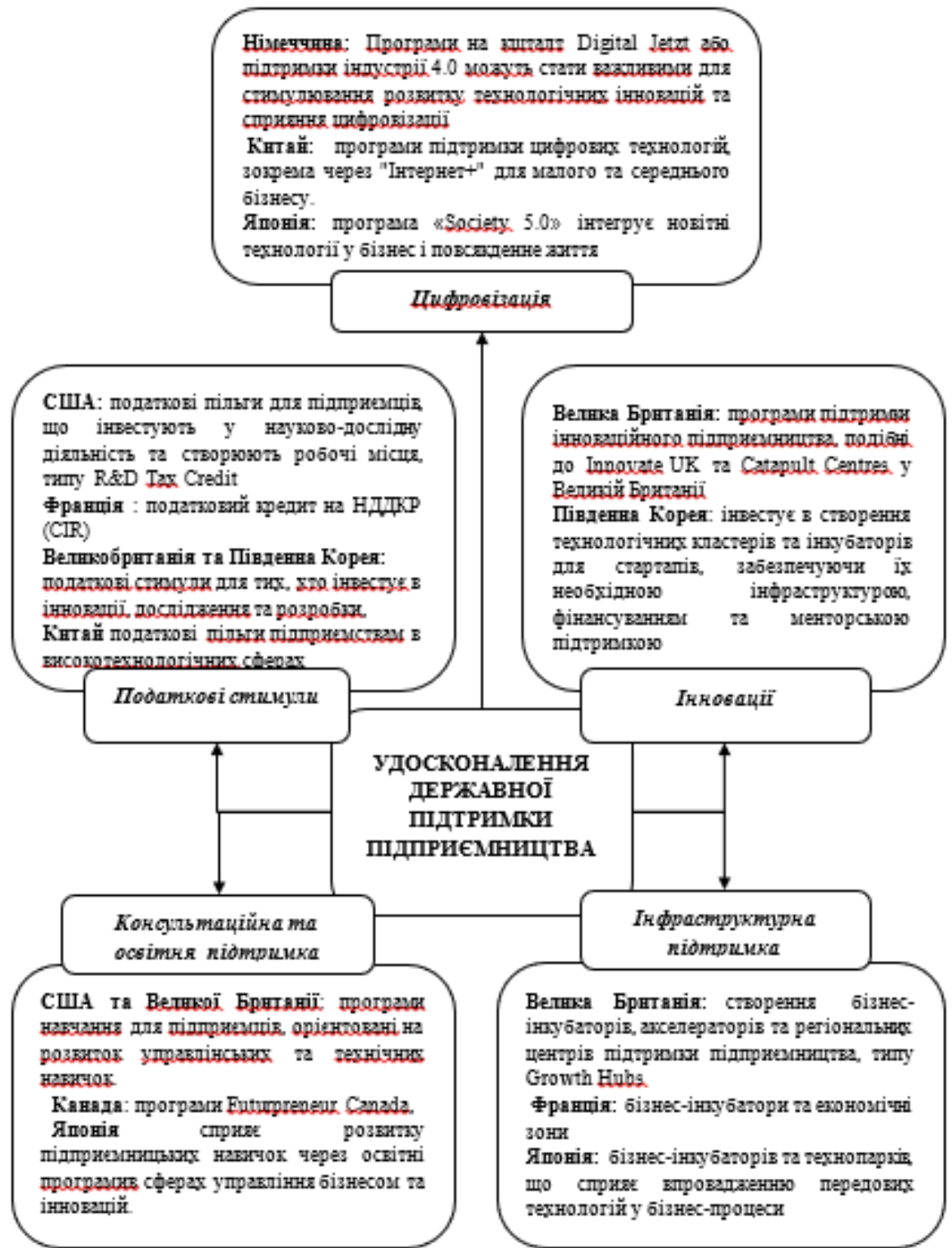

Рис. 3.1- Напрями та складові використання зарубіжного досвіду державної підтримки підприємництва для України

Джерело: складено автором на основі пункту 1.3

Розвиток інфраструктури для підприємців є важливим аспектом підтримки малого та середнього бізнесу. США, Франція та Японія мають розвинені бізнес-

інкубатори та спеціальні економічні зони, які забезпечують доступ до фінансування, технічних та консультаційних ресурсів. Цікавим є досвід Китаю в розрізі створення «Інтернет+» для малого та середнього бізнесу. Це дозволяє підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність через впровадження цифрових інструментів. В Україні підтримка цифровізації може стати важливим фактором розвитку МСП та стартапів. Україні слід розвивати інноваційні хаби та технопарки, що сприятимуть співпраці між науковими установами та підприємствами, зокрема у сфері створення нових технологій. Японія також активно підтримує стартапи та технологічні інновації через програми типу «Society 5.0», що інтегрує новітні технології у бізнес-процеси.

Україна може створити систему бізнес-інкубаторів, акселераторів та регіональних центрів підтримки підприємництва, подібних до Growth Hubs у Великій Британії. Ці центри сприятимуть розвитку стартапів, доступу до ринків і фінансування. Особлива увага має бути приділена цифровізації бізнес-процесів і впровадженню сучасних технологій, що підвищить конкурентоспроможність українських підприємств. Для України підтримка цифровізації бізнесу через програми, які сприяють розвитку стартапів у галузях ІТ, штучного інтелекту та робототехніки, може стати ключовим фактором економічного зростання.

Південна Корея активно інвестує в створення технологічних кластерів та інкубаторів для стартапів, забезпечуючи їх необхідною інфраструктурою, фінансуванням та менторською підтримкою. Україні варто створити подібні інноваційні хаби, які б підтримували технологічні стартапи та інноваційні підприємства на ранніх етапах розвитку. Це включає не тільки фізичні простори для роботи та доступ до фінансування, але й створення програм для навчання підприємців у сферах управління інноваціями та маркетингу. Інвестиції в цифровізацію та технології, зокрема впровадження штучного інтелекту та Інтернету речей, повинні стати важливим пріоритетом для розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Щодо фінансування стартапів та малих і середніх підприємств можна використати досвід Канади по створенню спеціального державного банку

розвитку (BDC), що надає венчурний капітал і кредити для розвитку бізнесу. Франція через програму Bpifrance також надає фінансову підтримку МСП та стартапам, що дозволяє виходити на міжнародні ринки. Україні варто створити аналогічний інститут, що забезпечить доступ підприємців до фінансування та сприятиме розвитку інновацій.

Освітня та консультаційна підтримка підприємців є ще одним важливим аспектом. Канадські програми, такі як Futurpreneur Canada, допомагають молодим підприємцям з консультаціями та фінансуванням. В Україні можна створити подібні ініціативи, що забезпечать доступ до ресурсів і навчання для молодих бізнесменів. Японія також активно інвестує в освітні програми для розвитку підприємницьких навичок. Україні слід більше інвестувати в освіту та тренінги для підприємців, зокрема у сферах управління бізнесом, інновацій та екологічної сталості. Використовуючи досвід США та Великої Британії, Україні варто розвивати програми навчання для підприємців, орієнтовані на розвиток управлінських та технічних навичок. Залучення досвідчених менторів та консультаційні послуги на різних етапах розвитку бізнесу допоможе підприємцям адаптуватися до сучасних ринкових умов і підвищити їхню ефективність.

Також досвід Південної Кореї, Німеччини та Великої Британії може бути корисним для створення сприятливого бізнес-середовища в Україні. Південна Корея активно інвестує в технологічні кластери, що підтримують стартапи та інноваційні підприємства. Україні варто створити інноваційні хаби для стартапів, що надаватимуть необхідну інфраструктуру та менторську підтримку. Німеччина успішно фінансує стартапи через пільгові кредити та гранти, і Україна могла б адаптувати цю модель для підтримки інноваційних підприємств, орієнтуючись на екологічні та технологічні інновації.

Стимулювання експорту через міжнародні програми підтримки, які є в Німеччині та Великій Британії, також є важливим елементом розвитку українського бізнесу на міжнародних ринках. Створення програм, які допомагатимуть підприємцям налагоджувати зовнішньоекономічні зв'язки та

отримувати інформацію про міжнародні ринки, стане важливим кроком для інтеграції українських підприємств у світову економіку.

Одним із найважливіших напрямків є створення сприятливого регуляторного середовища для бізнесу. Великобританія розробила систему, яка підтримує розвиток малого бізнесу через спрощення процедур реєстрації підприємств та зниження бюрократичних бар'єрів. Україні слід зосередитися на спрощенні регуляторних процедур і забезпеченні прозорості у відносинах між державою та бізнесом.

Загалом, для України може бути корисним комбінування елементів з цих програм: податкові пільги для інновацій, фінансова підтримка через спеціалізовані банки і фонди, розвиток інфраструктури для стартапів та цифровізація бізнесу. Такі заходи сприятимуть зростанню підприємництва і посиленню інноваційного потенціалу.

3.2. Перспективи формування регіональних програм підтримки підприємництва в Кіровоградській області

Для ефективної державної підтримки підприємництва доцільно розробляти програми на всіх ланках. Найефективніше для потреб того чи іншого підприємництва в певному регіоні доцільно розробляти програми підтримки підприємництва. Тобто, регіональна програма підтримки підприємництва спрямована на потреби саме того регіону в якому знаходиться суб'єкт підприємницької діяльності. Під час розробки регіональної програми підтримки підприємництва залучається комплекс умов для її ефективної дії, а саме фінансових, правових, соціально-економічних, організаційно-господарських, консультаційних та інших умов розвитку малого підприємництва в регіоні.

Програмне забезпечення розвитку та підтримки малого підприємництва ґрунтується на двох основних принципах державної політики: програмно-цільовому підході та координації різних рівнів управління (рис. 3.2).

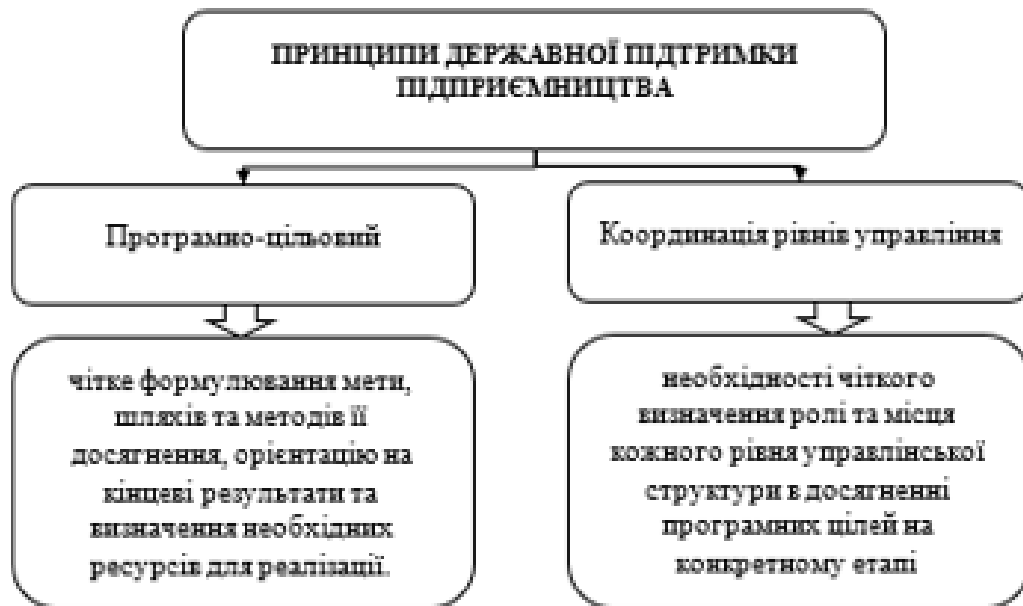

Рис. 3.2 – Принципи формування програми державної підтримки підприємництва

При використанні даних принципів під час формування регіональної програми підтримки підприємництва необхідно врахувати взаємозв'язок та взаємодію регіональних та місцевих органів виконавчої влади, суб'єктів малого і середнього підприємництва, об'єднань і союзів підприємців, фондів та центрів підтримки підприємництва, торгово-промислові палати а також органів ринкової інфраструктури, що повинні бути спрямовані на формування і підтримку сприятливого середовища для розвитку малого бізнесу, створення та впровадження ефективної системи його обслуговування, підтримки і захисту на державному та регіональному рівнях.

За допомогою структурно-логічної моделі розробки регіональної програми розвитку малого і середнього підприємництва розглянемо етапи її побудови та складові (рис. 3.3).

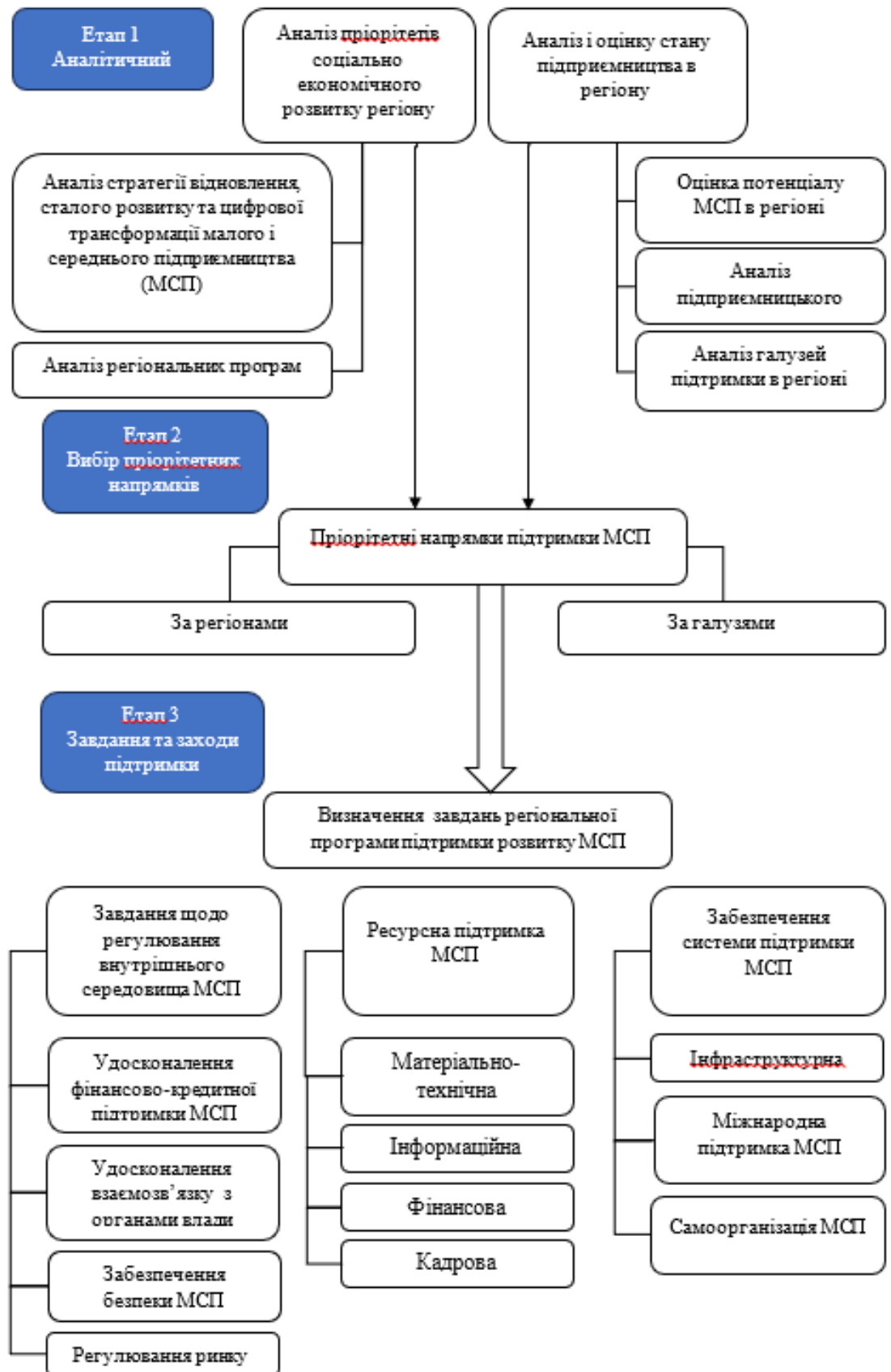

Рис. 3.3 – Структурно-логічна модель розробки регіональної програми розвитку малого і середнього підприємництва

Перший етап, який має аналітичний характер, спрямований на визначення ролі та місця малого підприємництва як ключового сектору економіки у пріоритетних напрямках соціально-економічного розвитку регіону. Галузеві та регіональні пріоритети, визначені у концепціях довгострокового соціально-економічного розвитку, а також у регіональних програмах, слугують основою для другого етапу розробки програми, під час якого обґрунтовуються не лише цілі розвитку малого підприємництва в різних галузях і регіонах, але й пріоритетні напрями його підтримки. Такий підхід дозволяє забезпечити інтеграцію програми розвитку підприємництва з іншими регіональними ініціативами. Окрім того, комплексний аналіз демографічної ситуації, використання природних, ресурсних, виробничих та науково-технічних можливостей регіону сприяє розробці заходів із ресурсного забезпечення програми.

Аналітичний етап також включає аналіз загальної стратегії розвитку та підтримки малого та середнього підприємництва в державі, оцінку поточного стану та визначення ключових проблем розвитку малого підприємництва в регіоні. На цьому етапі аналізуються структура та потенціал малого бізнесу, оцінюється результативність його діяльності, підприємницьке середовище, а також виділяються основні фактори, що суттєво впливають на розвиток цього сектору. Оцінка здійснюється з урахуванням таких аспектів, як забезпечення зайнятості населення, задоволення попиту на товари і послуги, використання природних і вторинних ресурсів, відповідність інфраструктури потребам малого підприємництва в регіоні, а також доступність кредитних та інвестиційних ресурсів для підприємців.

Наступний етап полягає в виборі пріоритетних напрямків підтримки малого підприємництва, який слід пов'язувати з регіональними пріоритетами програми соціально-економічного розвитку.

Для ефективного використання ресурсного потенціалу регіону необхідно враховувати переваги територіального поділу праці та інші регіональні

особливості. Визначення регіональних пріоритетів має включати ідентифікацію депресивних районів або територій, які потребують особливої підтримки. Надання фінансової та іншої підтримки малим підприємствам у цих регіонах сприятиме створенню нових робочих місць, покращенню соціально-економічних умов життя та збільшенню обсягів виробництва товарів і послуг.

Формування галузевих пріоритетів повинно базуватися на дослідженнях та класифікації підгалузей за критеріями економічної ефективності та соціальної результативності. Економічна ефективність включає оцінку інвестиційної привабливості підгалузі, перспектив розвитку малого бізнесу та рівень технологічного прогресу в ній. Соціальна результативність оцінюється через створення робочих місць, їх кількість на одиницю витрат, професійно-кваліфікаційні характеристики робочої сили та рівень оплати праці.

Оцінка можливостей розвитку малих підприємств з урахуванням специфіки їх виробничих циклів і вартості створення робочих місць повинна використовуватися при оцінці інвестиційних програм і порівнянні соціальної та економічної ефективності таких програм. Це дозволить підвищити обґрунтованість і реалізованість програм підтримки, сприяючи ефективнішому розвитку малого підприємництва за рахунок державних інвестицій.

Третій етап розробки регіональної програми розвитку малого підприємництва полягає у визначенні програмних завдань та обґрунтуванні заходів підтримки для їх реалізації. Поліпшення змісту та підвищення якості завдань регіональної програми можливе завдяки впровадженню алгоритму планування, який відрізняється від існуючого та базується на принципі єдності та взаємозв'язку трьох основних напрямків підтримки малого бізнесу: регулювання зовнішнього середовища малого підприємництва, пряме ресурсне забезпечення конкретних малих підприємств та розвиток інфраструктури підтримки малого підприємництва.

Тобто на основі цих етапів запропонуємо перспективи формування регіональної програми підтримки малого і середнього підприємництва для Кіровоградської області.

Аналітичний етап програми підтримки підприємництва в Кіровоградській області спрямований на визначення ролі та значення малого і середнього підприємництва (МСП) як ключового сектору економіки регіону. На цьому етапі проводиться всебічний аналіз економічного та соціального потенціалу малого бізнесу, оцінюється його внесок у зайнятість населення, а також рівень виробництва товарів та послуг. Важливою складовою є вивчення підприємницького середовища, виявлення бар'єрів, що обмежують розвиток МСП, та визначення депресивних регіонів, які потребують особливої підтримки для стимулювання їх економічного зростання.

Галузеві та регіональні пріоритети програми зосереджені на визначенні ключових секторів для розвитку малого бізнесу в Кіровоградській області. Пріоритетним напрямом є сільське господарство та агропромисловий комплекс (АПК), що враховує природні ресурси регіону та наявну інфраструктуру. Розвиток підприємств, які займаються виробництвом і переробкою сільськогосподарської продукції, а також впровадження новітніх агротехнологій повинно бути важливим завданням програми. Особливу увагу слід приділити підтримці малого бізнесу в аграрних районах, включаючи депресивні території, та розробці спеціалізованих програм для модернізації технологій і переробки сировини в АПК.

Розглядати або формувати грантові програми підтримки, що спрямовані на стимулювання інноваційних проектів і залучення інвестицій у малий бізнес. Програма повинна передбачати створення обласних грантових механізмів для фінансування малих підприємств, зокрема тих, що працюють у сфері розвитку інноваційних агротехнологій та екологічно чистого виробництва. Також підтримуються стартапи, які пропонують нові рішення для сільськогосподарського сектору, з акцентом на інновації та стале виробництво.

Забезпечення фінансової підтримки з боку держави має на меті забезпечити доступ малого та середнього підприємництва (МСП) до фінансових ресурсів, необхідних для їхнього розвитку. Основними механізмами є зараз і і буде використано в перспективі надання пільгових кредитів через державні програми, спрямовані на підтримку підприємців у пріоритетних галузях. Також передбачено субсидії для розширення виробничих потужностей у депресивних регіонах та підтримка авровиробників, а також дотації для підприємств, що створюють робочі місця для вразливих груп населення, таких як безробітні, люди з інвалідністю та ветерани. Крім того, держава надає гарантії для кредитування малих підприємств, які реалізують важливі соціально-економічні проекти.

Інфраструктурна підтримка спрямована на створення умов для сприяння розвитку МСП. Це включає створення центрів підтримки підприємництва в регіоні, що надають консультаційні, освітні та інформаційні послуги. Важливим елементом є стимулювання розвитку бізнес-кластерів, які дозволяють підприємствам спільно використовувати виробничі та логістичні ресурси. Також акцент зроблено на розбудові логістичної інфраструктури, що забезпечує доступ підприємств до ринків збуту, сприяючи економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності регіону.

Регуляторна підтримка спрямована на покращення підприємницького середовища через удосконалення нормативно-правової бази. Основними заходами є спрощення процедур реєстрації для малого та середнього бізнесу (МСП), зменшення адміністративного навантаження шляхом оптимізації податкової та фінансової звітності, а також сприяння інтеграції малих підприємств з великими компаніями, що забезпечує їхню стабільність та розвиток.

Соціальні ініціативи повинні мати на меті підтримку соціально вразливих категорій населення через створення нових робочих місць. Основна увага зосереджена на стимулюванні підприємств, які надають роботу безробітним, людям з інвалідністю та ветеранам. Додатково передбачається надання пільг

малим підприємствам, що сприяють соціальній інтеграції, таким чином покращуючи соціально-економічний стан регіону.

Моніторинг та оцінка є ключовим елементом для оцінки ефективності реалізації програми підтримки підприємництва. Включає регулярний аналіз виконання програмних заходів та адаптацію стратегії розвитку відповідно до змін економічної ситуації в регіоні та результатів моніторингу.

Створення регіональної програми спрямована на всебічну підтримку малого та середнього підприємництва з фокусом на агропромисловий сектор, інтеграцію грантових і фінансових механізмів, а також розвиток інфраструктури та регуляторних інструментів для сталого розвитку регіону.

ВИСНОВКИ

У результаті поставлених завдань та здійсненого дослідження у кваліфікаційній роботі можна зробити певні висновки:

1. Державна підтримка є важливою складовою механізму економічного регулювання, що забезпечує економічне зростання, розвиток стратегічних галузей і підтримку малого та середнього підприємництва. Вона є ефективним інструментом стабілізації економічних процесів та сприяє соціальному розвитку, а її реалізація на локальному та регіональному рівнях дозволяє адаптувати політику до конкретних потреб та умов місцевої економіки.

2. Механізм державної підтримки підприємництва є багатогранною та складною системою, що охоплює широкий спектр інструментів і методів, спрямованих на стимулювання підприємницької діяльності в різних секторах економіки. Це інтегрована система, яка включає фінансові, організаційні, правові та соціальні аспекти, що взаємодіють для забезпечення ефективного розвитку малого та середнього бізнесу. Основною метою цього механізму є створення сприятливих умов для розвитку підприємництва шляхом надання необхідних ресурсів — фінансових, консультаційних, інституційних та інформаційних. Важливими складовими також є зниження адміністративних бар'єрів, спрощення процедур ліцензування та реєстрації підприємств, а також активізація інвестиційної діяльності. У загальному контексті, механізм державної підтримки є важливим інструментом економічної політики, орієнтованим на підтримку інновацій, розвиток технологічних та соціальних змін, а також створення стабільного та сприятливого бізнес-середовища.

3. Державна підтримка розвитку підприємництва є важливим інструментом економічної політики, який активно застосовується в країнах з розвинутою економікою. Країни з ефективними механізмами регулювання бізнес-середовища, такі як Сполучені Штати Америки, Велика Британія, Південна Корея, Німеччина, Франція, Китай, Канада та Японія, стали прикладами успішного впровадження комплексних стратегій, що сприяють

розвитку підприємництва на всіх етапах його функціонування. Ці держави активно інвестують у підтримку інновацій, створюючи сприятливі умови для малого та середнього бізнесу, надаючи фінансові, податкові, організаційні та інші ресурси. Зокрема, ефективне використання інструментів субсидій, пільгового кредитування, податкових канікул та стимулювання експорту дозволяє підприємствам знизити фінансові ризики, підвищити конкурентоспроможність та адаптуватися до швидко змінюваних умов глобальної економіки. Водночас, важливим аспектом державної підтримки є не лише фінансова допомога, але й створення сприятливого правового та соціального середовища. В цих країнах активно здійснюється регулювання адміністративних процедур, спрощення ліцензування та реєстрації бізнесу, що сприяє підвищенню ефективності підприємницької діяльності. Крім того, ефективні програми навчання та консультаційного супроводу для підприємців дозволяють не тільки забезпечити належну адаптацію до ринкових змін, а й розвивати нові технології та інновації. Таким чином, досвід розвинених країн свідчить про необхідність цілісного підходу до державної підтримки підприємництва, який включає не тільки фінансові, а й організаційні, правові та соціальні аспекти. Інтеграція цих складових дозволяє створювати сприятливі умови для сталого розвитку бізнесу, що є важливим фактором економічного зростання та соціального стабільності на національному рівні.

4. Регіональний фонд підтримки підприємництва у Кіровоградській області був створений 11 серпня 2000 року з метою розвитку малого та середнього бізнесу в регіоні. Фонд надає фінансову допомогу через пільгове кредитування, гранти, субсидії та мікрокредитування для реалізації бізнес-проектів, що сприяють створенню нових робочих місць. Він активно працює у таких галузях, як агропромисловий комплекс, інноваційні технології, екологія, а також соціальні ініціативи.

З моменту свого заснування фонд підтримує ініціативи, пов'язані з інноваціями, стартапами, розвитком інфраструктури та підвищенням зайнятості. У 2016 році фонд змінив керівництво та структуру, а також оновив свій статут

для більш ефективного використання фінансових ресурсів. З 2021 року він активізував свою діяльність, що дозволило значно збільшити кількість підтриманих проектів.

Протягом 2022-2023 років фонд також активно сприяв участі місцевих підприємців у програмах мікрогрантів, надаючи консультативну допомогу. У рамках державної програми "єРобота" було подано багато заявок, що допомогло створити нові робочі місця в регіоні.

Фінансова діяльність фонду оцінюється через аналіз його активів, зобов'язань та чистого прибутку. З 2020 року фонд демонструє зростання необоротних активів, хоча за певний період спостерігались збитки, зокрема через вплив війни. Проте в 2023 році він знову отримав чистий прибуток, що свідчить про відновлення діяльності та покращення фінансових результатів.

5. Розвиток підприємництва в Україні підтримується через стратегічні ініціативи, такі як Стратегії розвитку малого та середнього бізнесу, спрямовані на інновації, цифрову трансформацію, зелену економіку та інклюзивність. Важливу роль відіграють державні програми, зокрема "єРобота" та "Доступні кредити 5-7-9%", які допомагають створювати нові робочі місця і підтримують аграріїв. Міжнародні фінансові організації також активно підтримують український бізнес, надаючи кредити і гарантії. Незважаючи на прогрес, підприємці стикаються з бар'єрами у доступі до міжнародної допомоги, такими як недостатня кваліфікація та відсутність прозорості в бізнес-процесах. Проте, впроваджені заходи сприяють відновленню економіки та розвитку підприємництва навіть у складних умовах воєнного стану.

6. Фінансова підтримка підприємництва в Кіровоградській області в період з 2021 по 2023 рік свідчить про позитивну динаміку зростання. Власні ресурси підприємств стабільно збільшуються, значна частина яких формується завдяки державним фінансовим програмам. Незважаючи на воєнний стан, підтримка з боку державних та міжнародних організацій не припиняється. Відновлення кредитування банками в 2023 році стало важливим фактором, що позитивно вплинуло на фінансові потоки в регіоні. Крім того, відбулося

зростання співфінансування з місцевих бюджетів, що також сприяло створенню нових робочих місць.

Однак, незважаючи на позитивні зміни, підтримка підприємництва в області стикається з низкою проблем. Зокрема, існуючі програми підтримки мають низьку якість та неефективність, що знижує зацікавленість підприємців.. Недостатня інформаційна підтримка та відсутність доступу до даних про існуючі програми веде до низької обізнаності підприємців щодо фінансових можливостей. Враховуючи вищезазначене, для подальшої підтримки розвитку підприємництва в Кіровоградській області необхідно посилити інформування підприємців про доступні фінансові програми та послуги, зокрема через лекції, вебсайти, соціальні мережі, а також забезпечити співпрацю з органами влади для формування стратегій розвитку підприємництва на регіональному рівні.

7. Аналіз міжнародного досвіду в підтримці підприємництва, зокрема у США, Франції, Китаї, Канаді, Японії, Південній Кореї, Німеччині та Великій Британії, демонструє низку ефективних стратегій, які можуть бути адаптовані для розвитку підприємництва в Україні. Одним із ключових напрямків є використання податкових стимулів для підтримки науково-дослідних і розробних робіт, як це здійснюється у Франції через податковий кредит на НДДКР, що сприяє інноваційним підприємствам. Україні слід запровадити подібні ініціативи, а також пільги для підприємств у високотехнологічних галузях, подібні до китайських заходів щодо підтримки цифрової економіки. У сфері інфраструктури для підприємців США, Франція та Японія мають успішні приклади бізнес-інкубаторів і спеціальних економічних зон, що забезпечують доступ до фінансування та консультаційних послуг. Україна могла б впровадити схожі структури, а також розвивати інноваційні хаби та технопарки для сприяння технологічним стартапам і створенню нових технологій. Це підвищить конкурентоспроможність підприємств, зокрема через використання цифрових інструментів, як це здійснюється в Китаї через програму "Інтернет+". Фінансування стартапів і малих підприємств є ще одним важливим аспектом. Досвід Канади з державним банком розвитку BDC і програми фінансової

підтримки Франції через Bpifrance може слугувати моделями для створення аналогічних інститутів в Україні, що забезпечать доступ до капіталу для підприємців. Такі ініціативи сприятимуть розвитку інновацій і виходу на міжнародні ринки.

Загалом, адаптація міжнародних практик у сферах податкових стимулів, фінансування, інфраструктурної підтримки, цифровізації та освіти дозволить Україні створити сприятливе середовище для розвитку підприємництва, стимулюючи інновації та інтеграцію в глобальні ринки. Впровадження таких заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств і розвитку малого та середнього бізнесу в країні.

8. В результаті проведеного аналізу та розробки стратегії для створення регіональної програми підтримки підприємництва в Кіровоградській області, визначено ключові напрямки, які сприятимуть економічному розвитку регіону. Особлива увага приділяється агропромисловому сектору, оскільки Кіровоградська область володіє значним потенціалом у сільському господарстві та агропромисловому комплексі. Програма повинна орієнтуватися на підтримку малого та середнього бізнесу в цих галузях через впровадження інноваційних агротехнологій та модернізацію виробничих процесів, що сприятиме сталому розвитку сільськогосподарського виробництва і зростанню економіки регіону.

Інтеграція фінансових механізмів, зокрема пільгових кредитів, субсидій і грантів, має бути важливим елементом програми, що забезпечить малому бізнесу доступ до необхідних ресурсів для розвитку та впровадження новітніх технологій. Це сприятиме залученню інвестицій та підтримці інноваційних проектів.

Крім того, для забезпечення ефективної підтримки підприємництва в регіоні необхідно розвивати інфраструктуру, зокрема створення центрів підтримки підприємництва, які надаватимуть консультаційні, освітні та інформаційні послуги. Розвиток бізнес-кластерів та удосконалення логістичної інфраструктури дозволять підвищити конкурентоспроможність підприємств та забезпечити їм доступ до нових ринків збуту продукції.

Важливим аспектом є також удосконалення регуляторної бази, що передбачає спрощення процедур реєстрації підприємств та зменшення адміністративного навантаження на малий і середній бізнес. Це полегшить ведення бізнесу та сприятиме залученню нових підприємців у регіон.

Загалом, реалізація регіональної програми підтримки підприємництва в Кіровоградській області стане важливим кроком для розвитку малого та середнього бізнесу, що сприятиме створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності підприємств і забезпеченню сталого економічного розвитку регіону через інновації, інвестиції та розвиток інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Keynes, J. M. *The General Theory of Employment, Interest, and Money*. Palgrave Macmillan, 1936.
2. World Bank. *Doing Business Report*. 2020. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/fr/688761571934946384/pdf/Doing-Business-2020-Comparing-Business-Regulation-in-190-Economies.pdf>
3. OECD. *State-Owned Enterprises and the Principle of Competitive Neutrality*. URL: https://www.oecd.org/en/publications/state-owned-enterprises-and-the-principle-of-competitive-neutrality_c4130f9e-en.html
4. Stiglitz, J. *Globalization and Its Discontents*. York: W.W. Norton & Company, 2001.
5. Лукінов, І. І. *Економічна політика в умовах трансформації суспільства*. Київ: *Наукова думка*, 1995.
6. Гальчинський, А. С. *Стратегічні виклики XXI століття: розвиток економіки України*. Київ: *Либідь*, 2003.
7. Іванов, Б. Г. *Підтримка підприємництва в умовах економічної нестабільності*. Київ: КНЕУ, 2018.
8. Гєєць, В. М. *Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку*. Київ: *Наукова думка*, 2006.
9. Авер'янов, В. Б. (Ред.). *Державне управління: підручник*. Київ: Вид-во НАДУ, 2004.
10. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22 березня 2012 року № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>.
11. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 1 липня 2014 року № 1555-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text>.
11. Мартинюк, М. *Державна підтримка підприємництва: основи та перспективи*. *Економіка та управління*. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua>.
12. Пашкунов, В. *Функції державної підтримки у сфері підприємництва в умовах економічних трансформацій*. *Економічний простір*. 2020. № 12.

13. Домбровська О., Кульбака В. Державна політика сприяння розвитку підприємництва на національному та регіональному рівнях. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції „Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах“, 31 березня-01 квітня 2021 року. Т. : *ФОП Паляниця В.А.*, 2021. — С. 58–60. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/34905>
14. Балабанова, Л. В. Державне регулювання підприємницької діяльності в умовах трансформаційної економіки. Київ: *КНЕУ*, 2019.
15. Пашута, А. С., Ганич, О. М. Система державної підтримки малого та середнього підприємництва: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка і управління*. 2019.
16. Доступні кредити 5-7-9%. URL: <https://bdf.gov.ua/programs/dostupni-kredyty-5-7-9/>.
17. Дія.Бізнес. URL: <https://business.dii.gov.ua/>.
18. Програма «Fit for Partnership with Germany». URL: <https://granty.org.ua/programa-fit-for-partnership-with-germany.htm>.
19. Industry 4.0. URL: <https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/dopolnennaja-virtualnaja-i-prochie-realnosti>.
20. EU4Business в Україні. URL: <https://eu4business.org.ua/>.
21. Audretsch, D. B., & Link, A. N. Entrepreneurship and Innovation: Public Policy Frameworks. *Journal of Technology Transfer*. 2019.
22. Кручиненко В. А. Фінансовий механізм державної підтримки розвитку малого підприємництва. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=756>
23. Bridge, S., O'Neill, K., & Cromie, S. *Understanding Enterprise, Entrepreneurship and Small Business*. London: Palgrave Macmillan, 2021.
24. Cowling, M., Liu, W., & Ledger, A. Small Business Financing in the UK: Evidence from the SME Finance Monitor. *Journal of Business Finance & Accounting*. 2020.

25. Kim, L. *Inequality and Entrepreneurship in Korea*. London: Springer, 2019.
26. Breznitz, D., & Zysman, J. *Innovation and the State: Political Choice and Strategies for Growth in Korea and Taiwan*. London: Routledge, 2020.
27. Song, H. *Tax Incentives and Economic Growth: Evidence from South Korea's R&D Policies*. *Economic Modelling*. 2020.
28. Audretsch, D. B., Lehmann, E. E., & Wright, M. *Entrepreneurial Ecosystems and Public Policy: The German Experience*. London: Springer, 2017.
29. Woywode, M., & Welter, F. *The Role of KfW in Supporting Startups in Germany*. *Small Business Economics*. 2021.
30. Офіційний портал із програмами фінансової підтримки підприємництва. KfW SME Portal. URL: <https://www.kfw.de>.
31. High-Tech Gründerfonds (HTGF). *Annual Report 2022*. URL: https://www.htgf.de/wp-content/uploads/2023/11/HTGF_ESG-Report-2022_en.pdf
32. Cornet, A., & Constantinidis, C. *Entrepreneurship in France: From Startups to Multinational Firms*. London: Palgrave Macmillan, 2020.
33. Fontana, F., & Perrin, F. *La French Tech: Success Stories of Innovation and Technology*. Paris: Éditions Dunod, 2021.
34. Li, M., & Gao, H. *Digital Economy and China's SMEs: Challenges and Opportunities under 'Internet+' Strategy*. *Technological Forecasting and Social Change*. 2021.
35. Zhao, J., & Xie, Q. *China's Economic Development: Entrepreneurship, Innovation, and State Policies*. London: Springer, 2020.
36. Beamish, P. W., & Lupton, N. C. *Canadian Small Business and Exporting: Key Strategies for Success*. Toronto: University of Toronto Press, 2021.
37. Jenkins, S. *Business Incubators in Canada: A Tool for Economic Growth and Innovation/ Canadian Business Review*. – 2022.
38. Fujimoto, T. *Society 5.0: A New Challenge for Innovation*. London: Springer, 2021.
39. Кіровоградська обласна рада. URL: <https://oblrada.kr.ua/>

40. Фінансова звітність за 2021 рік.
41. Фінансова звітність за 2022 рік.
42. Фінансова звітність за 2023 рік.
43. Мельник , М. І., & Мединська, Т. В. (2024). Механізми підтримки і стимулювання розвитку підприємницького сектору України в умовах війни. *Академічні візії*, (36). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1396/1268>.
44. Уряд схвалив Стратегію відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва (МСП) на період до 2027 року. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=161fb74b-c8ad-4cc5-b7ed-645962eb2e28&title=StrategiiaRozvitkuMSB>.
45. Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні (жовтень 2022). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-biznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-3>.
46. Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні (за 01.07 – 31.07.2022 р.). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-biznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-0>.
47. Інструменти підтримки бізнесу у воєнний час. Вересень 2024 року. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/instrumenty-pidtrymky-biznesu-u-voyennyu-chas-veresen-2024-roku>.
48. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*, 2022. № 2. (100). С. 3–11. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11).

ДОДАТКИ

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство: РЕГІОНАЛЬНИЙ ФОНД ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Територія: м. Кропивницький

Організаційно-правова форма господарювання: КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО

Вид економічної діяльності: Державне управління загального характеру

Середня кількість працівників: 3

Адреса, телефон: Кіровоградська область, Кропивницький район, м.Кропивницький, вул.Т.Карпи, буд.84, тел. 522240886

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за за КАТОТТГІ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ
31.12.2023
25966293
UA35040210010019355
150
84.11

1. Баланс

Форма № 1-мс

Код за ДКУД

1801006

на 31.12.2023 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1010	41,80	92,10
первісна вартість	1011	100,70	162,50
знос	1012	58,90	70,40
Інші необоротні активи	1090	9,50	26,20
Усього за розділом I	1095	51,30	118,30
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4,00	5,50
Поточна дебіторська заборгованість	1155	2 090,50	2 364,30
Гроші та їх еквіваленти	1165	457,40	381,90
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	2 551,90	2 751,70
Баланс	1300	2 603,20	2 870,00

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-	-
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	0	0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
	1595	2 603,20	2 791,50
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	78,50
Усього за розділом III	1695	0	78,50
Баланс	1900	2 603,20	2 870,00

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2023

Форма № 2-мс

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Інші доходи	2160	2 820,90	1 215,40
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	2 820,90	1 215,40
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(-)	(-)
Інші витрати	2165	2 801,20	2 573,60
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	2 801,20	2 573,60
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	19,70	-1 358,20
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	19,70	-1 358,20

Керівник

О. А. КОВАЛЬОВА-АЛОКІП
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

С. О. САВЧЕНКО
(ініціали, прізвище)

1 Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.